

שטענאכאזער

אָנגאַנסען-פרייז פאַר אַ מיליטער-שטראָם:
פּרין 40 גרעשן
אין 25 גרעשן
די פרייזען אין לעבנס ווייט האלטן 8 אָנגאַנסען שטראָם.

פרייזען יעדע פרייזען
רעפּאָרטינג און אַדמיניסטראַטיוו
פרייזען אַלע 6 - טעלעפּאָן 201

אָנגאַנסען-פרייז: 20 גרעשן.
פרייזען פון רעפּאָרטינג און אַדמיניסטראַטיוו:
CZĘSTOCHOWA, ALEJA 8. TELEFON 201.
פרייזען פון די פרייזען ווייט ווייט ווייט ווייט.

Piątek, dnia 5 lutego 1932.

ליכט-צינדען 4.12

פרייזען, פ' משפטים כ"ח שבט תרצ"ב.

ביורא „פאָראַדא”
ערלעדיקט אלערליי **אמטליכע ענינים**
ווי: **ביטעס** צו אלע רעגירונגס-אמטען
און געריכטס-אינסטיטוציעס.
ספעציאַליטעט
שטייערן-פראַגען און אינדוסטריע-געזעץ
Adres:
„PORADA”, Aleja № 35
I piętro, front.

S. SZYFERBLAT
Wylączna sprzedaż baranich skór fabryki „Société Anonyme de L'Industrie Textile”
Częstochowa, Aleja I. Tel. 604.
מאכט בעקאנט די געהערטע קונדשאפט, אז צוליבע דער איזשענער צייט
זענען די פרייזען אויף
אלע סארטען פוטשער-לעדער
ערמעסיגט געוואָרען.
אונזער סחורה איז בעוואוסט אלס גוטע קוואליטעט און די ג. קונדשאפט וועט
פון די איינקויפער העכסט צופרידען זיין.
קומט און איבערצייגט אייך!
ציוניסטיש-רעוויזיאָניסטישער פערבאָנד אין פוילען. אָבט. אין טשענסטאָכאָו
מאָרגען, שבת, דעם 6 פעברואַר 3 נאָכמיטאָג וועט אין אייגענעם לאָקאַל
אלעס וואָלנאַשטשי 38
האַלטען אַרעפּעראַט
דעלעגאַט צום 5-טען לאַנדעס-צוזאַמענפאַהר
קאָנאָ. יורי אפרים בראש מאן
א. ד. ט. „וואס האט אונז געגעבען דער 5-טער לאַנדעס-צוזאַמענפאַהר פון
ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען-פערבאָנד אין פוילען?”
אלע חברים און געסט ווערען געבעטען פונקטליך צו קומען.

אכטונג שניידער - מייסטער!
דיין פערוואלטונג פון יודישען שניידער-צען מעלדעט אלע איהרע מיטגלידער,
אז אין פערלויף פון 8 טאג, דארפט יעדער בעצאהלען זיין פערלעגענעס בייט-
ראג, אין געגענפאל לויטן § 11 פ. 1 פון אינדוסטרי-געזעץ, וועט ער ווערען
אויסגעשלאסען אלס מיטגליד פון שניידער-צען.
מיט אכטונג
די פערוואלטונג פון יודישען שניידער-צען
טשענסטאכאוו און קרייז.

כ'זיך א שותף
מיט א פאַר טויענד זאָטעס צו א גוט-איינגעפיהרט געשעפט אין בעסטען
פונקט מיט א זיכערע פרנסה.
ערקלויגען זיך אין רעדאקציע פאר „האַסונג”.

צוליעב דער ענטהילונג פון דער מצבה פון מיין פערגעטערטע
אונפערגעסליכע פרוי
נ"ע אסתר זאקסענהויז
וועלכע איז פאַרגעקומען זונטאג פ' משפטים כ"ג שט ד. 31 יאנואר 1932 י.
שפענדע איך 100 זל. אויף פאַרגענדע צוועקען:
פאר מושב זקנים און בית-יתומים 20 זל., מהזיקי הרת - 15 זל., טאָ - 15 זל., אָכראָקע
ביים דאָבראַטש. - 15 זל., בית צחם - 15 זל., לינת הצדק - 10 זל., „עזרה” - 10 זל.
מאָ.

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיינע געשעצטע פריינד
ה' **אפרים באָכענעק** און פרוי
צוליעב דעם גרויסען פערלויסט פון זייער ליבערע אונפערגעסליכען זון
הענריק
אין אייער אומגליק זאָלט איהר אַ טרייסט געפונען.
בנימין זאקסענהויז.

שוסטער גיכע הילף!
שיך-רעפּעראַציעס אויפן אָרט!
Zakład reperacji obuwi w Częstochowie
Aleja Wolności 81, tel. 808,
פריהער קאַשטשיושק 65
נעמט אָן צו זיילען מענער, דאמען און
קינדער-שיך צו רעוועלאַציע-פיליגע פרייזען
מערער-זיילען 2,75 זל. זיילפאַריונגלעך 2-5 זל.
מערער-אַבצאסן 1,30 „ אַבצאסן „ 1- „
דאמען-זיילען 2- „ קינדער-זיילען 1,50 „
דאמען-אַבצאסן 1- „ אַבצאסן 80 גר.
מערער-זיילען מיט אַבצאסען אדער גומע 3,75 זל.
דאמען-זיילען מיט אַבצאסען „ 2,75 „
זיילען פאר יונגלעך מיט אַבצאסען „ 2,80 „
אדער גומע „ 2,30 „
קינדער-זיילען מיט אַבצאסען אדער גומע „ 2,30 „
ערשטקלאַסיגע גאראנטירטע סחורה!
סאָלירע אויספיהרונג!
אויף טעלעפאָנישער בעשטעלונג שיקען מיר ארויס
פאַסטאַנצעס אויף ראָווערן צורעכענענדיג 20 גר.

PODZIĘKOWANIE.
P. D-rowi D. Kaganowi
serdecznie dziękuję za nader troskliwą opiekę podczas choroby mojej w szpitalu i całkowite bezinteresowne wyleczenie dzieci moich u matki w domu.
Ze szczerą wdzięcznością
IZRAEL LIBERMAN I DZIECI.
צו פערקויפערן א הויז
אין גוטען צושטאַנד
אין אַלטען מאָרק פאַר 36 טויענד זאָטעס מיט אַ
לעהרע וואוינונג פון 2 צימער מיט א קיך.
עקונדיגען אין רעד. פאַר L.

Szkoła tańców
baletm. **K. KOSTECKIEGO**
w lokalu własnym **Waszyngtona 6**
(d. Jasna).
Uczy Rumbę, Tango i t. p. elegancko-
wytownie, w kompletach i pojedynczo.
Zapisy na kursy I - I - III - Mazura
codziennie od 10 rano do 9 wiecz.
אכטונג! פראקטישע לעקציעס קומען פאר יעדען
שבת 8 אָווענד סטענעל פאר דער יודישער געזעלשאַפּט.
פיליגערער אַבצאָהל. - לעצטע מוזיק-שלאגערס.

צו פערדינגען
1 אלעס, פראָנט, 2-טער שטאָק
4 שטובען מיט א קיך 2 איינגענג
מיט אלע בעקוועמליכקייטן, ס'קען אויך געטיילט ווערען
ערקונדיגען זיך ביי פאַטשערישט און קאָנגרעגאַציע, אלעס 3.

BIURO PRÓŚB
tłumaczeń i przepisywania
na maszynach
Józefa Potażnika
ul. Kilińskiego 4 (obecnie 14)
wznowiło swe czynności.

פאַבריקס-לאָקאַלען
פריש רעמאַנטירט
צו פערדינגען אויף גינסטיגע בעדינגונגען.
ערקונדיגען ביי לעווקאוויטש, ווארשאווער 33.

א הארציגען מזל-טוב אונזער ליבערען זון און ברודער
אברהם נוימאַרק צו זיין חתונה מיט פּרל. אַליס לאַנג
וועלכע קומט פאר זונטאג, ד. 7 פעברואר 1932 י. אין האנא, ביי פראנקפורט.
זאָל זייער לעבענס-וועג ויין א גליקליכער און צופרידענער
עלטערן און געשוויסטער.

בברכת מזל-טוב המה הנועת מעומקי לבני אנו מברכים את הברינו
משה דימאנט מצוטוהוב לאירישו את בחירת לבו מ' פייגיל פאַרגשטיין מאַקש
יתן ה' שונו יעלה יפה ויזכו לבנות ביתם על הרי ציון וירושלים
משפחת יאָקובאוויץ ומשפחת עפשטיין.

שבת, ד. 10 לויט
וועט און
פייערלעשער-וואל
פאַרקומען
אונזערן נאמען

„א נאכט אהן דאגות”
א מאסע אטראקציעס
צווישען אנדערע דער אויסוואהל פון א „מיס-טאָ” און פון דעם געטרייעסטען מאָן
אין טשענסטאכאוו.
עס וועט אויך פאַרקומען א קאָקורס פון דעם נייעם טאנץ „רומבא”.
איינגאנג נאָר 3 זל.

א זעהר ביליגער בופעט, ריי-ליך פערזעהען. - איינלאדונגען שיקט ארויס דער סעקר. פון „טאָ” טעל. 7-56.

Karol Jankowski i Syn, Fabryka sukna
w BIELSKU.
האט ד. 3-טן לויט
געשפּענט זיין
פאַבריקס-לאַגער
פון **טויך און קאָרטען**
צווייטער אלעס 39
אין דער
און בעזיצט שטענדיג אויף'ס לאַגער
דאמען, הערן און מיליטער = שפאפּען
פון די בעסטע קוואליטעטען, אויסשליסליך אייגענער אויסאַר-
בייטונג אלעס צו פאַבריקס-פרייזען.

TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ
„SILESIA” Sp. Akc.
Reprezentacja
w CZĘSTOCHOWIE, PANNY MARJI 20, Tel. 283.
נעמט אָן פערזיכערונגען פאר פייער, גנבה מיט א איינפירן
אומגליקס = צופאַלען, ציוויל = רעכט = פערזיכערונגען
און טראנספּאָרט.

Zakład Elektrotechniczno - Inst.
„ŚWIATŁO-SIŁA”
sp. z ogr. odp.
w CZĘSTOCHOWIE
NOWY RYNEK 5. TEL. 606
אייגענטימער:
געבר. טענענבערג און **מ. עהרדיק**
מאכט בעקאנט דער ברייטער געוועלשאַפּט, אז אונזער פירמע
איז איצט פערגרעסערט געוואָרען און נעמט אָן אלערליי
עלעקטרישע ארבייטען
ווי: בעלייכטונג, מאַטאָרען, אַפּאַראַטען, ווי אויך אַלערליי פאַפּראָווקעס.
די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט רעזעל, שנעל, אונזער דער לייטונג פון קאָב. פאַבלייט.
אויסצאהלונגען ביז א יאָהר אלערליי ארבייטען.

די רעפארמאציעס וועגן שחיטה און שוחטים.

אויף דעם רבנים-צוזאמענפאך, וואס איז לעצטענס פארגעקומען אין ווארשע, ווי בעוואוסט, אנגענומען געווארען א גאנצע רייע רעפארמאציעס, וואס זיי-ער ציעל איז דער חיזוק הדת אויף אלע געביטען.

צווישן די דאזיגע רעפארמאציעס פער-נעמען א זעהר ברייטע פלאץ די רע-פארמאציעס וועגן שחיטה, וואס אייגענטליך וועגן שחיטה און שוחטים, וועלכע ענטהאלטען גאנצע 15 פונקטען, וואס האבען דעם צוועק אפצוהייטען דעם פרעסטיזש פון די רבנים און זייער אונגעפארגעסענע איינפלוס אויף די שוחטים, ווי אויך אפצוהייטען די רעכט פון די שוחטים אז קיינער זאל זיי נישט משיג גבול זיין און אז די קהלות זאלען זיי נישט בע'עוה'ן.

די ערשטע פונקטען ווייזן אן אויף דעם אונבעדינגטען איסור פון קדמונים, אז א שוחט טאר נישט שחט'ן אהן רשות פון דעם ארטיגען רב און געגען די, וואס וועלען זיך צו דעם נישט צו-פאסען וועלען אנגענומען ווערען די הארבסטע מיטלען (אין וועל דאס וויי-טער דערמאנען). אין די ווייטערע פונ-קטען טערט בעשרענקט דאס רעכט פון די שוחטים נישט צו לערנען דאס שחי-טה-פאך קיין צווייטען, זאגאר זייערע אייגענע קינדער אהן דער הסכמה פון רב און אז קיין רב טאר נישט געבען קיין קבלה א נייעם שוחט אויב ער וועט נישט פארשטעלען א בעסטע-טייגונג, אז ער האט געלערנט אין א ישיבה 2 יאהר א.א.וו.

עס געהן אויך עטליכע פונקטען, אין וועלכע דער צוזאמענפאך אפגעלייט צו דער יודישער בעפעלקערונג, אז זי זאל מיטהעלעמען אין קאמף געגען פו-קרות אויף דעם געבייטע פון פשרות. געוויס איז עס גאנץ שעהן און פיין פון אונזערע רעליגיעזע פארשטעהער אויב זיי האבען געפונען פאר נויטיג זיך - צונויפצוקומען און מתקן צו זיין תקנות פדי צו פערשטארקען די השגחה אויף פשרות און שחיטה און אויב דורך די דאזיגע תקנות וועלען ממילא פער-שטארקט און פערפעקטירט ווערען די מאטעריעלע פאזיציעס, פון די רבנים און שוחטים איז עס געוויס אויך נישט קיין עוהל, ווייל יעדער מענטש האט דאס רעכט צו זאגן פאר זיין עקזיס-טאנט.

עס איז אבער א וואונדער פארוואס אין די דאזיגע תקנות, וועלכע בעריה-

רען פמעט אלע איינצעלייטען אויפ'ן געבייטע פון שחיטה אין שוחטים און עס ווערט אנגענומען דער גאנצער חו-מר-הדין געגען דעם שוחט, וואס וועט זיך נישט צופאסען צו די נייע תקנות, צו אלע זייערע איינצעלייטען, פאר-וואס ווערט דאָרט קיין איינציג וואָרט נישט דערמאנט בנוגע דער פראגע ווע-גען דער עהרליכקייט פון די שוחטים און זייער בעציהונג צו קהלה - געלד, איבערהויפט און די שטענדט, וואו די שחיטה געהער צו דער קהלה?

אין ווייל דאָ נישט בעריהרען דוקא אונזער טשענסטאכאוו, וואו עס זענען אויפ'ן געבייטע פון פינאנסיעלער עה-ליכקייט פון אונזערע שוחטים שוין פאר-געקומען פערשידענע קוריאזען, אבער מיר ווייסען דאָך, אז פמעט אין אלע-שטענדט, וואו די שחיטה געהער צו דער קהלה קומט פאר דאס זעלבע, אז די שוחטים (געוויס נישט אלע) האבען נישט איינגעזעהן קיין ריינע הענד, ווען עס האלט ביים שחיטה-געלד, וועלכעס איז דאס אייגענטום פון די קהלות. מען קען דאָך נישט זיין אזוי נאָאוו צו גלייבען, אז די רבנים ווייסען נישט וועגען די אלע פאקטען, וואס זענען פארגעקומען און קומען אויפן נאָך פאר ביז'ן היינטיגען טאג, וועלכע האבען אויפגערועדערט די געזעלשאפט צו פער-גען: פארוואס א פראסטער יוד טאר נישט נעמען יענעם און א שוחט איז עס דערלייבט?

און דאס איז אין דער צייט, ווען די רבנים הייסען גאנץ גוט, אז כמעט אלע קהלה - בודזשעטען שטיצען זיך אויף די הכנסות פון דער שחיטה וואס אויב דער דאזיגער הכנסה-קוואל וועט דורך די שוחטים רואנירט ווערען ווע-לען די קהלות נישט קענען עקזיסטירען. אָם למשל געפונט זיך צווישען די אויבערדערמאנטע תקנות פאָלגנדער פונקט:

„די רבנים קאָנפערענץ ווענדעט זיך צו די קהלה - פערזאָללעכע און די שטענדט וואו די שחיטה געפונט זיך ברשות הקהלה, אז זיי זאלען פער-זארגען די שוחטים מיט ענטשפער-כענדע און בכבודיגע שכירות, ווייל די רוחיגקייט און מנוחת-הנפש פון שוחט איז א גרויסער יסוד אינ'ם פשרות-וועזען.“

דאס בעווייזט, אז ס'איז געזאָרגט געוואָרען פאר די שוחטים פון די שטעט, אין וועלכע די שחיטה געמינט געווענדען - האָס מאַראַניאַ געזאָגט - אָבער פריער מוז איך אָבשפּאַען די געסט, זאָל קיינער נישט בעמערקען אז די האָסטאָז וויכטיג גייט גע-בראָכט.

דער גובערנאָטאָר און מרים זענען אריין צו די געסט, מיט וועלכע זיי האָבען זיך נאָך א קורצע צייט אונ-טערשאַטען, און ווען די געסט זענען אַוועק, האָבען אַלע דריי זיך אַוועק-געצט גענוי בעטראַכטען די לאַגע וואָס זיי האָבען צו טהון, פדי אויפצוהיי-לען דעם פּלאַנטער ארום ראָזאַס פער-שוואַנדען.

אין וואָלט אין מיין לעבען נישט געלויבט, אז די דאָזיגע צוויי מענ-שען צו וועלכע איך האָב געהערט דעם פּרילע צוטריי זאָלען מיר אַזוי שטענ-דיך פערראַטען און זאָלען זיין פעהיג אויף אזא נידערטערשטיגען טהאָט-האָט דער גובערנאָטאָר מיט פערביטערונג געזאָגט-עס איז מיר אונפערשטענדליך וואָס עס האָט זיי געקענט בעוועגען צו אַזאַ שפּילכע זאָך, אָבער דאָס וועט זיי טייער קאָסטען.

אין איך האָלט-האָט וויקטאָר גע-זאָגט, אז מיר טארען זיך נישט צופילע-איינלען און מיר מוזען צוואַרטען אויף די ווייטערע נאָכריכטען פון דניאַל'ן. איך האָב זאָגאר דאָרויף אייך נישט געוואָלט דערצעהלען ביז איך וועל האָבען גענוי בעווייזען און מעגליך אז מיר וועלען אין געהיים זיך קענען דערוויסען וואו ראָזאַ געפונט זיך, ווען מיר זאָלען אָבער באלד אָננעמען שטרע-נען.

זיך ברשות הקהלה און אז קהל זאָל דורך די שוחטים נישט בעוועל'ט ווע-רען, וועגען דעם ווערט קיין וואָרט נישט דערמאנט, כאָטש דאָס האָט גע-קענט געטון ווערען אין אַ איידעלער פאַרם, נישט וועלענדיג אַנהירערען דעם כבוד פון די שוחטים.

אין ערשטען פונקט פון די כשרות-תקנות ווערט דערמאנט „אז ס'איז פער-האָנען אַ איסור חמור פון קדמונים, אז א שוחט וואס שוכט שלא ברשות מרא דאתרא איז זיין שחיטה אסור פנבילה וטריפה אויף אייביג און קיין שום ב"ד שבעולם איז נישט בכח דאס מתיר צו זיין“, ווען דער דאזיגער מענטש שוכט ווייטער ווערט זיין שחיטה אסור בכל תפוצות ישראל און זיין נאמען דאָרף פורסם ווערען, אז קיין שום יו-דישע קהלה זאל איהם נישט נעמען אלס שוחט.“

די שלאכטען צווישען יאפאן און כינא.

די שלאכטען, וואס קומען זינט א צייט פאר צווישען יאפאן און כינא, אייגענטליך די אָנפאַלען פון יאפאן אויף די כינעזישע שטענדט, דוירען ווייטער און נעמען אן וואס אַמאָ אַ שאַרפערען כאַראַקטער. לעצטענס האָבען די יאפאנער אָנגעהויבען באַמבאָרדירען די כינעזישע הויפט-שטאָדט נאָנקין און שאַנכיי.

דער דאזיגער טהאָט פון יאפאן האָט אויפגערועדערט די גאַנצע פּאָליטישע וועלט, איבערהויפט אמעריקאַ און ענג-לאַנד, וואס זענען זעהר שטאַרק אינ-טערעסירט מיט דער לאַגע אין כינא. דאס זעלבע איז אויך מיט סאָויעט-רוסלאַנד און עס איז פעהאָן אַ שרעק פאר די פּאָלען, וואס קענען פון דעם אַרויסקומען.

ווי דער שטייגער איז ביי יעדער וועלט - אויפטרעטונג פאלען יודישע קרבנות, אויך דאָרט אין די שרעקליכע שלאכטען, וואס קומען פאר האבען די וויסרוסישע עמיגראַנטען איינגעארדענט אַ פאַרמעלען פאַרגאַס אויף יודען. אַ כאַרביץ איז פאַרגאַמבט געווארען אַ באַנק, וואס געהער צו אַ גרופע יודי-שע קאָמיטאַליטעט. דער אַמעריקאַנער קאָנסול זאל וועגען דעם אַריינטראַגען אַ שאַרפער פּראָטעסט.

די ענטוואָפּונגס-קאָנפערענץ אין זשענעווע.

און דערווייז קומט פאר אין זשע-נעווע די ענטוואָפּונגס-קאָנפערענץ פון

דאכט זיך, אז אויף נעמען פרעמד געלד איז אויך פעהאנען א איסור פון קדמונים... און פארוואס זאל געגען די שוחטים, וואס ערלייבען זיך דאס, נישט אנגעוואנדען ווערען כאָטש אַ טייל פון די דאזיגע שטרענגע שטרא-פער?

עס איז אַ גרויסער פעהלער, וואס צווישען די תקנות איז נישט דערמאנט געווארען וועגען דעם וואס מיר האָבען דאָ אָנגעוויזען, ווארום ווען עס זאָל זיין כאָטש איין איינציגער פונקט ווע-גען דעם, וואָלט דאס אפשר פערמיטען מחלוקות און בזיונות און ס'וואָלט גע-קענט האָבען אַ איינפלוס אויף די הכנסות פון דעם שחיטה, אויף וועל-כע עס שטיצט זיך בעדייטענער די עקזיסטענץ פון די קהלות.

י. פ.

פון דער וואך.

אלע וועלט-מלוכות, עס בעטייליגען זיך אין דער קאָנפערענץ 410 דעלעגאַטען פון 64 מלוכות און מען האָלט רעדעס וועגען פרידען צווישען די פעלקער און וועגען אָבשטעלען די בעוואָפּנונג ביי די מלוכות, וועלכע שליינגט איין ריזי-גע סומעס, אָבער זעהט דאס נישט אויס ווי אַ גרויסע חזק געמאַכט פון דער נאָאיווער וועלט, וועלכע מען וויל אָבזאָרען מיט שעהענע פראָזען און יע-דער מיינט נאָר זיך און זיין אייגענ-נוצען.

נומערירט קלאַוזוס אין טשעכיען. די טשעכישע סטודענטען האָבען ווייזט אויס זיך מתקנא געווען אין זיי-ערע חברים פון די שכנות'דיגע לע-נע דער און זיי האָבען אויך אָנגעהויבען אַ קאָפּע ביי זייער רעגירונג איינצי-פיהרען אין די טשעכישע הויכשולען דעם נומערירט קלאַוזוס געגען די יודי-שע סטודענטען פון אויסלאַנד, וואס שטודירען אין טשעכיען.

געשלאָסען דער 10-טער ציוניסטישער צוזאמענפאך.

דער 10 ציוניסטישער צוזאמענפאך וואס איז די וואָך פאַרגעקומען אין ווארשא איז געווען רייך אין גענוג שטורמישע מאָמענטען, אָבער דאביי זענען אלע דעלעגאַטען געווען אַדורכ-גענומען מיט דער ערנסטקייט פון מאָ-מענט צווייטע די פסד'דיגע שפּאַל-טונ-גען, וואס קומען פאר אין דער אַרג-ניזאָציע און די פערשידענע גרופען, וואס ווערען דורך דעם געשאַפּען, וואס עס ברענגט אַ גרויסען שאַדען דער אלגעמיינער ציוניסטישער זאָך.

אין רעזולטאַט איז דורך אלע אַנ-ווענדענע פּראָקלאַמירט געווארען די איינהייט פון דער ציוניסטישער אַרגא-ניזאָציע אין פוילען און עס ווערען אויפגעלעזט די גרופען פון „עת לבנות“ און „אנאפעהענגיגע ציוניסטען“, וועלכע הערען אויף צו עקזיסטירען אלס בע-וונדערע גרופען. עס איז געשאפּען גע-וואָרען אַ צענטראַל-קאָמיטעט אָהן דער בעטייליגונג פון דעם יצחק גרינבוים וועלכער איז ביז-יגעט געווען פרעזעס פון דער ציוניסטישער אַרגאניזאציע. דעם גרינבוים בלייבט עהרען-פרעזעס.

די סבה, וואס ה' גרינבוים איז נישט געוועלסט געווארען אין נייטס א.א.וו. זאָל זיין דאס. וואס ער פערלאָנט אויף אַ קורצע צייט פוילען, לויט אַנאָנדע-רער ידיעה זאָל דעם גרינבוים פער-לאָזען פוילען און זיך בעזעצען אין פאַריז, פון וואָנען ער וועט שפעטער אָבפאַהרען קיין ארץ-ישראל.

דער שלום פון דעם צוזאמענפאך האט געטראגען אַ זעהר פייערליכען כאַראַקטער און דער אַרויסטריט פון דעם גרינבוים האָט געשאַפּען פיעל דראַמאַטישע מאָמענטען. ווייל כמעט אלע האָבען בעטאָגט די עהרליכע און אויפריכטיגע אַרבייט פון יצחק גרינ-בוים אויף אלע געביטען פון דער ציו-ניסטישער אַרבייט.

דער „מזרחי“ און דער 10 ציוני. לאַנדעס-צוזאמענפאך.

עס האָט אלעמען געוואונדערט און ס'איז אויך בעריהרט געווארען אויף איינער פון די קאָנפערענץ - יוזאָנגען פארוואס דער מזרחי האָט נישט בע-גריסט דעם צוזאמענפאך. לויט ווי דער „מאָמענט“ טיילט מיט זאָל דער צ.ק. פון „מזרחי“ האָבען צוגעשקט צום צוזאמענפאך אַ בריעף, אין וועל-כען ס'ווערט געזאָגט, אז צווייטע דעם, וואס דער ביז-יגעטיגער צ.ק. פון דער ציוניסט. אַרג. האָט נישט ערפולט זיין פערפליכטונג אין בעצוג צום „מזרחי“ בעת די לעצטע סימ-וואָהלען האָט דער מזרחי נישט די מעגליכקייט זיך צו בעטייליגען אין צוזאמענפאך. דאביי ווינטשט ער זיי דעם בעסטען ערפאלג.

דער גערער רבי אין ירושלים.

די טעלעגראַפּען - אַגענטור יט"א טיילט מיט פון ירושלים, אז מאנטאג, דעם 1 פעברואַר איז דאָרט אַריינגע-קומען דער גערער רבי מיט זיין סווי-טע. דעם רבי'ן האָבען אָנגעווארט ביי דער באָזן פאַרשטעהער פון פוילישען קאָנסולאַט, דער פרעזעס פון פערבאָנד פון די פוילישע יודען און הונדערטער חסידים. דער ערשטער האָט אָנגעקני-דיגט א ווייזט דעם גערער רבי'ן דער פוילישער גענעראַל - קאָנסול אין ירו-שלים.

די פערפאלגטע.

יאמאן פון יודישען לעבען אין איטאליע, אין 19-טען יאהר-הונדערט.

פרי פון העברעאיש ריזן י. געלאָזאָן.

(פאַרשטעלונג).

דער גובערנאָטאָר עמנואל מאראניא איז געזעסען אין געזעלשאַפט פון עט-ליכע געסט צווישען וועלכע עס האט זיך אויך געפונען זיין כלח מרים, וויק-טאָרס שויעסטער, ווען מען האָט אָנגע-קלאַט אין דער טיער פון זאָל און אויפ'ן אויסרוף, אַריין, איז אריינגעקו-מען וויקטאָר פערלמאַן.

מאראניא און מרים האָבען בעמערקט אז וויקטאָר איז שטאַרק דענערוירט, דאָרפער האָט ער זיך ענטשולדיגט פאר די געסט און איז אַריין מיט וויק-טאָר'ן אין אַ צווייט צימער, וואוהין אויך מרים איז באַלד אַריינגעקומען. איך זעה, אז די ביזט שטאַרק צו-שטרייט-האָט דער גובערנאָטאָר גוט-מאָט געזאָגט-האָט עפּיס פאַסירט? עס האָט קיין זאָך נישט פאַסירט-האָט וויקטאָר געענטפערט בעמיהענדיג זיך צו בלייבען רוהיג-אָבער דניאל האָט מיר געבראכט זעהר וויכטיגע ידיעות.

וויקטאָר-האָט געפרעגט מרים-אין בעצוג צו מאַרטין און דאָמאָר?

יא, אַזוי איז דאָס.

דערצעהל, ווארום איך ווער שרעק-ליך נייגיריג.

וויקטאָר האָט זיי איבערגעבען גע-נוי וואס דניאל האָט איהם דערצעהלט און אזוי דער גובערנאָטאָר ווי מרים זענען פשוט ערשטוינט געוואָרען הע-רענדיג די איינצעלייטען.

מיר מוזען זיך בערעכענען וואָס צו טהון, און וועלכע שריט מיר זאָלען

פון צרות זענען ביי איהר די נערווען געריהרט געוואָרען.

אויב זיין פרוי געפונט זיך אין אזא לאַגע איז פאר איהם העכסט געפעהר-ליך זיך וועגען דעם צו דערוויסען - האָט דער דאָקטאָר ערקלערט - ווייל די איבערראַשונג און די לאַגע פון זיין פרוי קענען אויף זיינע שוואַכע נערווען זעהר שלעכט ווירקען, אז זיי קענען אינגאנצען ערשיטערט ווערען. נונצוויס יאהאן האָט דעריבער פער-אַרדענט, אז אהרן פערלמאַן זאָל איי-בערטראַגען ווערען אין דעם ספּעציע-לען הייל-אנשטאַלט וואָס געפונט זיך אין קלויסטער, דאָרט האָט ער פאר איהם געזאָגט א ספּעציעל צימער, וואו ער זאָל עטליכע טעג זיין אונטער שטענדיגער מעדיצינישער אויפזיכט, ביז ער וועט זיך מעהר קרעפטיגען, און דער דאָקטאָר וועט איינגעפונען, אז מען קען איהם שוין איבערגעבען דעם פאַקטישען צושטאַנד זיין פא-מיליע.

דער זעלבער דאָקטאָר האָט איהם, פערלמאַנען, יעדען טאָג בעזוכט. און ווען פערלמאַן האָט איהם אָנגעהאָל-טען אז ער זאָל איהם זאָגען דעם אמט וועגען זיין פאַמיליע, האָט דער דאָקטאָר איהם ערקלערט:

איך זעה אז איהר זענט א קלוגער מענטש, און איהר מוזט פערשטעהן, אז נאָך אַזאַ לאַנגען קוועלהלען זיך און שמאַכטען אין אַ פינסטערען קעלער זענט איהר שרעקליך אויסגעמאַטערט און די מינדסטע איבערראַשונג קען אין אַ אַנשטאַלט פאר נערווען-קראַנקע, אויף אייך זעהר שלעכט ווירקען, איהר מוזט זיך דאריבער פאַסען, איך פער-

גע מיטלען, קענען מיר אַליין צושטע-רען די גאנצע ארבייט.

א לאַנגע צייט האָבען זיי זיך נאָך בעראטען און האָבען בעשלאָסען גענוי צו אָפּסערוירען די ביידע זיידענע אלמארא און מאַרטין, צו וועלכען צוועק דער גובערנאָטאָר האָט גענומען איי-נעם פון זיינע פעהיגסטע געהיים-אַגענ-טען, וועלכען ער האָט די זאָך איבער-געבען.

זיי האָבען אויך בעשלאָסען אויסצו-געפונען וואו עקייבא געפונט זיך און דאָן זאָל מען אין געהיים היטען זיינע טריט, נישט אַבלאָזען איהם פון אויג, ווייל קודם-כל איז דאָך הויפט-שוואַנדיגער אין דער זאָך און בעזונדער זענען זיי געווען זיכער, אז עקייבא בעזוכט ראָזאַ'ן אין איהר בעהעלטעניש און ווען מען וועט איהם אָבזעהען קען מען אַזוי אַרום קו-מען אויף די שפּורען פון דער פער-פאַלענער ראָזאַ.

26.

דער דאָקטאָר וואס נונצוויס יאהאן האָט געלאָזט רופען צו בעטראַכטען דעם צושטאַנד פון דעם בעפרייטען אהרן פערלמאַן, האָט איהם זעהר גוט אונטערויכט און איינגעפונען, אז ער איז שרעקליך ערשעפט און ער מוז אַ קורצע צייט האָבען פולשטענדיגע רוה. אָבער ער וויל דאָך דורכאויס, די דאָך-טאָר, זעהען זיין פרוי און זייער קינד - דער - האָט יאהאן געפרעגט דעם דאָקטאָר - קען מען דאָס איהם ער-לויבען? געפונען זיי זיך זיך אין רויס האָט געפרעגט דער דאָקטאָר. די קינדער ווייס איך נישט וואו זיי זענען, אָבער זיין פרוי געפונט זיך אין אַ משוגעים - הויז ווייל

זיכער אייך, אז אלץ איז אין אַרדנונג, וואס רהיגער איהר וועט זיך האַלטען אלץ שנעלער וועט איהר געוונד ווע-רען און איהר וועט זיך קענען זעהן מיט אייער פאַמיליע.

און ווירקליך איז פערלמאַן געוועזען אַ סעקלעט, פון פלויוזע ביינער, ערשט זייענדיג אויך דער פריי, האָט ער אַנ-געוויבען פיהלען די פאַלגען פון דער לאַנגער געפעהנגיש, אָבער דאביי איז ער געווען ביים קלאָרען פערשטאַנד און ער האָט בעשלאָסען צו פאַלגען דעם דאָקטאָר.

עס זענען אריבער עטליכע טעג און זיין לאַגע האָט זיך אויסערגעוועהנליך פערבעסערט, דער דאָקטאָר האָט פשוט געשטייט, זעהנדיג מיט וואסערע שניעליקייט ער ערהאַלט זיך און נונצוויס יאהאן איז געווען איבערגליקליך. ווען רעכענט איהר ה' דאָקטאָר-האָט יאהאן דעם דאָקטאָר געפרעגט-וועט מען איהם קענען זאָגען געהנטערט וועגען זיין פאַמיליע?

אויב עס זאָל ווייטער געהן אַזוי ווי ביז-יגעט-האָט דער דאָקטאָר געענט-פערט-וועט דער דאָקטאָר אין אַכט טעג אַרום זיין פולשטענדיג צוריקגע-שטעלט.

איך וואָלט אייך געבעטען ה' דאָך-טאָר-האָט נונצוויס יאהאן געזאָגט-אז איהר זאָלט בעזוכען זיין פרוי און אַנ-שטאָלט און זעהן אין וועלכן גייסטיגען צושטאַנד זי געפונט זיך.

אייער בעפעהל וועט ערפולט ווערען -האָט דער דאָקטאָר געענטפערט-איך וועל נאָך היינט דאָרט זיין און מאָר-גען וועל איך אייך איבערגעבען דעם רעזולטאַט פון מיין בעזוך.

(פאַרשט. קומט).

ווי זעהט עס אויס אין די „גליקליכע“ לענדער?

צוגעשיקט פאר אונזער צייטונג פון ז. האבער, ווין.

1.

ערשט מיט אַ ערך אַ יאהר צוריק האָט מען אין אלע צייטונגען געקענט לעזען, אַז ס'זענען אויף דער וועלט פערמאנענט עטליכע לענדער, וואו מען שטענדיג גליקליך, נישטאָ קיין אַר-בייטשלאָזע, נישט פערמאנענט קיין קריג, זיס, מיט איין וואָרט: ס'איז וואויל און פיין...

דאָס לייענער מענטש-אמט איז פער-שטעהט זיך שטאַרק אינטערעסירט צו וויסען וואָס עס טהאט זיך אין אַ די לענדער, ווייל די אויסשטעלער ווי-לען דאָך צום גרעסטען טייל מאַכען זייערע געשעפטען מיט די סוחרים פון אַ די לענדער, וואו ס'איז נאָך פער-האנען אַ מעגליכקייט מ'זאָל עפּיס קענען פערקויפּען און זיך זעהען מיט'ן געלד.

ס'איז דעריבער אינטערעסאַנט אַ קוק צו טהאן אין די בעריכטען, וועל-כע קומען איצט פון די לענדער - מיר וועלען פריווען איבערצוגעבען דעם תוכן פון די בעריכטען לויט די לענדער, וועלכע האָבען ערשט מיט אַ יאהר צוריק, נישט געוואוסט פון קיין קריזיס און נויט. פראַנקרייך: קיין גענויע סטאַטיסטיק איבער דער אַרבייטסלאָזיקייט אין פראַנקרייך ווערט נישט געפיהרט. אין דאָרטיגען פאַרלאָ-מענט האָט מען מודיע געווען, אַז בלויז איין דריטעל פון די אַרבייטער זענען בעשעפטיגט די גאַנצע צייט. צוויי דריטעל אַרבייטער בלויז שפּאַן-ווייז. מעהר ווי צוויי מיליאָן אַרביי-טער זענען בלויז בעשעפטיגט, די האַלבע צייט ווי ביז איצט. 8 און אַ האַלב פראָצענט פון די אַרבייטער זע-נען אַרבייטסלאָז און מ'רעכענט די צאָהל מיט 650 טויזענד.

דערווייל האָט די רעגירונג מודיע געווען אַלע אַמטען, אַז ווי זאָלען גאַנטיש בעשטעלען פון אויסלאָז אָהן דער הסכמה פון דער רעגירונג. דאָס זעלבע האָט די רעגירונג אויך פערלאָנגט פון די באַהן-פערזאָנלעכקייט, וועלכע זענען אין פראַנקרייך פריוואַטע. פאַר טאָג: אין לאַנד גופא הערשט אַזאָ קריזיס ווי אומעטום, אַ-בער פאַרטונאַל האָט אין דער לעצ-טער צייט זיך געזיכערט אין איהרע אַפּראָקאנדישע קאָלאָניעס, אַז מ'זאָל דאָרט איינפיהרען אַ הויכען צאָל פאַר אַלע סוחרות, וועלכע קומען נישט פון פאַרטונאַל.

ביז איצט האָבען דייטשלאַנד און ענגלאַנד געליפערט צומייסט סוחרות אין די פאַרטונגענישע קאָלאָניעס. היינט איז דער צאָל אויף דייטשע און ענג-לישע סוחרות אַזוי הויך, אַז מ'קען

ווי אַזוי יעדער יוד קען האָבען אַנאָיגענעם פּרנס אין ארץ-ישראל.

י. אייגער ירושלים.

(סוף).

צושרשט האב איך בעזוכט דעם אַזוי געפונענעם „גן רשל“ (ראשעל). דער ניו-יאָרקער צאָהן-אַרצט ה' ראָזאָו מיט נאָך צוויי קאָלעגען האבען געקויפט 700 דונאַם באָדען און האבען געלאָזט דורך „יכין“ 200 פון זיי פערפלאַנצען מיט אַראַנזשען. זיי האָבען איהם אַנ-גערופען „רשל“ - די ראשי-תבות פון נעמען פון זייערע פריווען (רבקה, שרה, לאה). דער גאָרשטען בעצויבערס איינ-פאָר; דאס איז שוין אַ גוט, וואס בע-טרעפט אַ גרויסע סומע געלד. היי-אהר האָט מען שוין געשיקט פון „גן רשל“ אַראַנזשען קיין אויסלאַנד. און נאָך אַנאָיגענעם אַינצעלע היינט: 25 דו-נאַם פון דאָזיגען פּרנס בעלאַנגען צו אַ זעצער פון ניו - יאָרקער „טאָג“. אַ זעצער, פאַנגליך, נישט קיין רייכער יוד און אַט האט ער שוין באַלד אויס-געצאָהלט זיינע 25 דונאַם און וועט קומען איבערנעמען זיין גוט, פון וועל-כען אַ פאַמיליע קען נישט בלויז מאַ-כען אַ שעהנעם לעבען, נאָר נאָך אַ-פאַרנעם יעדען יאהר אַ בעדייטענדע סומע. דער גאָרשטען איז וואונדערבאר שעהן, הגם ער האָט נאך נישט דער-גרייכט קיין פולע רייפיקייט; רייף ווערט ער אויפ'ן 6-טען יאהר. אָבער שוין יעצט זענען זיינע בויער בעלאַדען מיט זאָפטיגע, אַראַמאַטישע אַראַנזשען, וואס פערכאַפּען דאס אויג. נישט קיין גאָרשטען יודען די צאָהן-דאָקטוירים אין ניו-יאָרק. אין תל-אביב זאָגט מען אַ שפּאַס ווענען „גן רשל“, אַז אין ניו-יאָרק רייסט מען צייהן און דאָ וואָס-סען פאַמאַרענצען...

טאָר מען קיין וועקסלען נישט אויס-שטעלען. קיין אויסלענדישע סוחרות טאָר מען אָהן אַ בעויליגונג נישט אריינברענגען און אַזוי ארום איז עס אַזוי ווייט געקומען, אַז אין טשילע האָט זיך איצט דער גאַנצער מסחר אָבערשטעלט. אויסטראַליע: בלויז דאָרט ווייסט מען גאַנטיש פון קיין קריזיס. אין לעצטען יאהר זענען די געשעפ-טען גאָר גוט געגאַנגען, בעזונדערס: מאָנאָפּאָליט, מאַשינען, פאַפיר, כעמי-שע פראָדוקטע, אייז, מאַלקעריי פראָ-דוקטען, האָט מען פערקויפט מעהר ווי דאָס דאָפּעלט, בלויז וואָל און תבואה האָט מען ווייניגער אָבערזעצט ווי מיט אַ יאהר צוריק. דאָס איינציגע גליקליכע לאַנד אין דער גאָרער וועלט, וואו מ'ווייסט גאָהר נישט פון די אַלע צרות און וועהטאָ-נען, וועלכע די גאַנצע וועלט ליידט איצט.

טאָר מען קיין וועקסלען נישט אויס-שטעלען. קיין אויסלענדישע סוחרות טאָר מען אָהן אַ בעויליגונג נישט אריינברענגען און אַזוי ארום איז עס אַזוי ווייט געקומען, אַז אין טשילע האָט זיך איצט דער גאַנצער מסחר אָבערשטעלט. אויסטראַליע: בלויז דאָרט ווייסט מען גאַנטיש פון קיין קריזיס. אין לעצטען יאהר זענען די געשעפ-טען גאָר גוט געגאַנגען, בעזונדערס: מאָנאָפּאָליט, מאַשינען, פאַפיר, כעמי-שע פראָדוקטע, אייז, מאַלקעריי פראָ-דוקטען, האָט מען פערקויפט מעהר ווי דאָס דאָפּעלט, בלויז וואָל און תבואה האָט מען ווייניגער אָבערזעצט ווי מיט אַ יאהר צוריק. דאָס איינציגע גליקליכע לאַנד אין דער גאָרער וועלט, וואו מ'ווייסט גאָהר נישט פון די אַלע צרות און וועהטאָ-נען, וועלכע די גאַנצע וועלט ליידט איצט.

טאָר מען קיין וועקסלען נישט אויס-שטעלען. קיין אויסלענדישע סוחרות טאָר מען אָהן אַ בעויליגונג נישט אריינברענגען און אַזוי ארום איז עס אַזוי ווייט געקומען, אַז אין טשילע האָט זיך איצט דער גאַנצער מסחר אָבערשטעלט. אויסטראַליע: בלויז דאָרט ווייסט מען גאַנטיש פון קיין קריזיס. אין לעצטען יאהר זענען די געשעפ-טען גאָר גוט געגאַנגען, בעזונדערס: מאָנאָפּאָליט, מאַשינען, פאַפיר, כעמי-שע פראָדוקטע, אייז, מאַלקעריי פראָ-דוקטען, האָט מען פערקויפט מעהר ווי דאָס דאָפּעלט, בלויז וואָל און תבואה האָט מען ווייניגער אָבערזעצט ווי מיט אַ יאהר צוריק. דאָס איינציגע גליקליכע לאַנד אין דער גאָרער וועלט, וואו מ'ווייסט גאָהר נישט פון די אַלע צרות און וועהטאָ-נען, וועלכע די גאַנצע וועלט ליידט איצט.

דונאַם פאַר אַ משפּחה, ווען זייערע מיטלען ערליבען דאס, אָדער זיי ווען-דען זיך צום יודישען נאַציאָנאַל-פאַנד ער זאָל זיי געבען באָדען אין דער פלאַנצונגען - געגענד. דער קרן - קימת האט אַזעלכע באָדעס און איז בערייט זיי אָפּצוגעבען צו אַזעלכע גרופּעס. דאָן פערבינדט מען זיך מיט אַ גע-זעלשאַפט פאַר פלאַנצען, ווי „יכין“ אָדער אַנאָיגענע (עס איז אין ארץ-ישראל פערהאָן נאָך אַזעלכע געזעל-שאַפטען) זי זאָל פאַרבערייטען דעם באָדען צום פלאַנצען, פערפלאַנצען איהם און בעארייטען דעם גאָרשטען די גאַנצע צייט ביז ער וועט ווערען רייף. (ווען אז גרופּע ביז ער וועט ווערען רייף. פערמיטלונג מיט דער געזעלשאַפט אָדער מיט דעם קרן קימת, בין איך בערייט איהר מיטצוהעלפען ווי נאר איך וועל קענען).

אַ דונאַם באָדען אין יענער געגענד קאָסט איצט אונגעפער 40-50 דאָלאַר; פריער ביז דער פונט איז געפאלען האט אויסגעמאַכט בעדייטענד טייערער. פערפלאַנצען און בעארייטען א דונאַם אַראַנזשען ביז ער ווערט רייף און גוט שוין פרוכט, קאָסט 58-60 פונט (יעצט אונגעפער 200 דאָלאַר). פון דעם רע-כענט מען נאכהער אַרבעט די קליינע איינקונפט, וואס דער פּרנס גיט שוין אויפ'ן פינפטען אויפ'ן פינפטען יאהר, פער 20-25 דאָלאַר, אַזעלכענגיג פון גערעטעניש. „יכין“ פאַדערט נישט פאַראויס קיין געלד, נאָר מען שיקט איהם צו יעדען מאָנאַט. אָבער די גרעסטע אינסאנאבען פאלען אויפ'ן ער-שטען יאהר - 23 פונט אויפ'ן דונאַם און נאכהער 4 יאהר צו 9 פונט א יאהר. לויט'ן קאָנטראַקט איז מען נישט פער-בינדען מיט דער געזעלשאַפט אויף אלע 5 יאהר; מען קען נאך איין יאהר, נאך צוויי, נאך דריי יאהר זיך אָפּזא-גען פון איהר הילף און אַליין בעאָר-בייטען. דער אינהאבער קען אויך פאַ-דערען מען זאָל איהם בעשעפטיגען ביי זיין פּרנס און ער קריגט דעם לוינ פון אַנאָיגענער.

אַזעלכע לייכטע און זיכערע בעדינ-גונגען האבן נאכהער אַזאָ זיכערע און רוהיגע פרנסה; א דונאַם אַראַנזשען אויפ'ן 6-טען יאהר טראגט אריין היינט צו טאָג נאך אלע אינסאנאבען 18 פונט און ביז 12 יאהר טראגט ער מיט יע-דען יאהר מעהר - די בויער ווערען עלטער און האבען מעהר פרוכט, ד. ה. אַז בלויז פון 10 דונאַם אַראַנזשען קען אַ משפּחה לעבען גאנץ בכבוד און אָהן אַזר. ווען מען פאהרט איבער יענער געגענד מאכט דאס א קאלאסאלען איינ-דרוק און דו וואונדערסט זיך, וואס די טויזענדער יודישע פאמיליעס, וועלכע האבען אַט די קליינע מעגליכקייטען, טהון דאס נישט און פערזיכערען נישט זייער צוקונפט. צי זענען יודען טאקי אַזוי אַרים, אָדער זיי ווייסען נישט וועגען דעם? ווארשיינליך איז דאס לעצטע.

אָבער נישט דאס בין איך איצט אוי-סען, נישט וועגען זייער געמיינהייט וויל איך איצט בעמערקען, גאָר וועגען אונזער אנטשענדיגקייט אויף אַלע גע-ביטען. איך וועל אייך אילוסטרירען איין פאַקט פון א סך. אין היגען יודישען טורן-און ספּאָרט-פערטייגן קומען פאַר פון צייט צו צייט באַקס-מעטשען מיט פרעמדע קלובען איז אינטערעסאַנט צוצוקוקען ווי אַזוי אונזערע טשענסטאָכאָוער יאטען קעמ-פען און ווי אַזוי עס קעמפען די פער-מדע. אונזערס אַ חברה - מאָן, אַז ער גיט זיין געגנער אַ זעצק אין דעם ריכטיגען אָרט און יענער הויפט אָן צו „טאַמלען“, וואָרט. ער ביז יענער קומט צו זיך און ערשט דאמאלס הויפט ער אָן בענייען דעם קאַמף. אַנדערש טהון אָבער די אַנדערע, אויב זיי גע-לונגט צו דערלאָנגען אונזערס אַ יונ-געל אַ מתנת פראָדן און ער פערלירט זיך אויף אַ מינוט, נוצט יענער אויס די געלענענהייט און פערמאָליעט איהם ביז צום סוף.

פארוואָס מיינט איהר איז דאס, דער-פאַר, ווייל טשענסטאָכאָוער יונגעלעך זענען אנטשענדיג און ווען זיי פער-פאָהרען שוין יענעם האבען זיי רחמנות און בעדויערען. אָבער דעם פערגאַנגענעם שבת-צו נאַכטס און פאַרגעקומען אַזאָ פאַל, ווי אונזערס אַ יונגעל [געבענשט זאָלען

ציעס פאַר'ן קרן-היסוד א"וו. וואס דאָרט איהר מעהר, אפילו די פער-טראַקטאַציעס צווישען די קהלה-פראַק-ציעס זענען פאַרגעקומען אין לאַקאַל פון סוחרים-פערטייגן. לעצטענס אָבער האט זיך די פער-וואָלטונג מיישב געווען, אַז זי איז נישט מחויב זיין די שטאַדט-פילאַנ-טראַפּעק און אויסברענגען לייכט פאַר עמיצענס וועגען און האָט בעשלאָסען אַז פאַר יעדע יוצנג, וואס קומט פאַר אין איהרע אַפּאַרטאַמענטען זאָל מען איהר אַבאַהעלען 5 זאָטעס, אַ זיצונג-5 גילדען.

איהר פערשידענע געזעלשאַפטען, אינ-סטיטוציעס און איבריגע חבורות, אויב איהר-וויילט האבען אסיפות אין סח-רים-פערטייגן, פראַשען פאַרדאָז, אָבער זייט אַזוי גוט און צאָהלט איין חמשה זהובים, ווארום אויך די סוחרים לעבען איבער אַ קריזיס, איז דאָך זייער פער-טייגן אוראי אין אַ קריטישע לאַגע.

צופיעל אַנשטענדיג. מיר, טשענסטאָכאָוער, זענען צופיעל אַנשטענדיג. דאס זאָג איך נישט דערפאַר, ווייל איך בין אַ לאַקאַלער פאַטריאַט, נאָר אַזוי איז עס. איך וואָלט עס געקענט בעווייזען מיט פאַקטען, אַז אויב עס קומט אַרויס אין אונזער געזעלשאַפט-ליך לעבען אַ מחלוקה צינדען אָן דאס פייער נאָר פרעמדע, צונעםפאָהרענע,

בעס און דערווייל בעשטעהט זייער פערלאָנג פון פאַלגענדע פאַדערונגען: (1) אַז פאַר פסח זאָל די קהלה זיי בע-שטימען אַ פאַר גילדען אויף יום-טוב-בדרך כבוד און נישט צוזאַמען מיט אַלע שנאָרעס, (2) אַז דער הילפס-קאָ-מיטעט זאָל זיי בעשטימען יעדען חודש אַ געוויסע סומע, כדי צוצוטיילען פאַר זייערע פאַמיליעס, (3) אַז די קהלה זאָל זיי אַרויסגעבען קוויטלעך צו קענען געהן אין מרחץ אריין, כדי אַבזוהיטען די היגייענע און (4) אַפּעלירען זיי צו די יודישע אונטערנעמהער, אַז טאַמער וועלען זיי דאָרפּען אַרבייטער זאָלען זיי אויך צונעמען יודישע אַרבייטסלאָ-זע.

דאס זענען די „רעוואָלוציאָנערע“ פאַ-דערגונגען פון די יודישע אַרבייטסלאָזע, וואס זייער צאָהל איז זעהר אַ גרויסע און רעגיסטרירטע מיט לעגטימאַציעס געשטעמפּעלט אין סטיטשען 1932 [בע-טרעפט איבער 150 פאַמיליעס. זיי האבען זיך מיישב געווען. אין סוחרים-פערטייגן זענען שטענדיג פאַרגעקומען אַלערליי יוצונגען פון פער-שידענע געזעלשאַפטען. לעצטענס זע-נען כמעט אַלע אַקציעס אַרגאַניזירט געווארען אין לאַקאַל פון סוחרים-פער-טייגן. אַזוי זענען דאָרט פאַרגעקומען זי-צונגען פון הילפס - קאָמיטעט, דאָרט זענען אַרויסגעפיהרט געוואָרען די אַק-

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

נישט געבען די געהעריגע תשובה. יודישע „גלובנים“. איך בין פערבעטען געווארען אויף אַ בעראַטונג פון יודישע אַרבייטסלאָזע. איך האָב אפילו מורא געהאַט צו געהן אויף דער בעראַטונג, ווארום איך האָב זיך געטראַכט, ווער ווייסט וואָסערע רעוואָלוציאָנערע רעזאָלוציעס זיי קע-נען אָננעמען און איך וועל אַריינגע-צייגען ווערען אין אַ נישט-געוואונשע-נעם שפּיעל.

באַלד האב איך זיך אָבער דערמאַנט וועגען דער מעשה, וואס מען דערצהלט וועגען יודישע גלובנים, וועלכע האבען זיך אַוועקגעשטעלט אין וואָלד און גע-טשאַטעוועט אויף דורכגעהער, ווען זיי האבען אָבער געטראַפּען דעם ערשטען יודישען דורכגעהער און געפאַדערט דאס געלד אָדער דאס לעבען, האָט זיך דער דורכגעהער שטאַרק אָנגעפיי-ווערט אויף דעם גלובן און איהם אויס-געזיידעלט און אַריינגעזאָגט אַ פאַריצע מוסר, האָט זיך דער גלובן דערשראָקען און געבעטען כאָטש אַ שמעק טאָפּאַק. מיט אונזערע יודישע גלובנישע אַר-בייטסלאָזע איז געשעהן דאס זעלבע, געמיינט האָב איך, אַז זיי ווילען כאָטש חרוב מאַכען דאס מאָגיסטראַט, פער-ברענען די קהלה, פאַבריצירען באָמ-

וואס וועט ווייטער זיין? ווייט אַ חכם און גיט דערויף אַנענטפער און אַזוי שוועבט דאס דאָזיגע וואָרט ביי אַלע-מען אויף די ליפּען און קיינער קען

ד"ר דוד קאגאן.

מצריצנישע שמועסען.

(צום ציקל „דאס חתונה פראבלעם“ (עאוגעניק).

אנשטאט אן איינלייטונג.

נישט אינגאנצן ביים קלארען פערשטאנד, די בעלי-בתיים האבען שטארק געזאגט פאר איהר און מיט אלע כוחות געזוכט א חתן, מ'האט איהם געפונען אין דער פערזאן פון א וואסער-טרעגער, וועלכער שמוט פאר א בע-קאנטע פערזענליכקייט. העדוועלע—

אזוי רופט מען דעם חתן—האט געטרא-גען אלעמאל „גהאנדיס קאסטיום“ איי-ביג געשמייכלט, גערעדט צו זיך און געהירשעט ווי א יונגער זשערביק און קינדער האבען מיט איהם געהאט א פרייד. דאן געהט די גאנצע בעשריי-בונג פון תנאים און חתונה - קאמעדיע פון וועלכע מ'קען זיך איבערצייגען, אז מיר האבען צו טהון מיט צוויי שוואכזיניגע פערזאנען. ס'האט מיר נאר געוואונדערט, אז צו דער מצוה האט צוגעלייגט א האנד, א ציין - דאקטאר, א מענטש מיט ביידע.

און יעצט א דריטער פאקט פון איי-גענער אפסטרוואציע: צו מיר האבען זיך געוואנדען 2 יו-דישע בעקאנטע פלע-הווערינס מיט א בקשה מיטוועלפן דורך א נדבה, חתונה צו מאכען אן עלטערע ארימע פרייליין.

מ'האט מיר פארגעשטעלט דעם גאנ-צען עלטער פון דער פרייליין און די מיה, וואס ס'האט געקאסט אויסצוגעפ-נען אין א שכונת'דיג שטעטל א „פאסענדען“ בחור.

גלייכצייטיג האבען זיי מיר געבעטען צו אונטערזוכען די פלה, וואס איז גע-ווען צופעליג פערקיהלט. מ'האט צו מיר געברענגט דאס פאר-פאלק, וועל-כע האבען געמאכט אויף מיר א שרעק-ליכען איינדרוק. זי פון א זעהר ניד-ריגען וואוקס מיט אן אויסגעקרימטען חוט-השדרה, צוליבע וואס ס'איז אויס-געשלאסען, אז זי זאל קענען האבען נארמאלע קינדער - געבורטען. אויסער דעם איז זי „געשאנקען“ מיט א כרא-נישען טויבערקלאז, פון קינדווייז אן פלויס פון די אויערען, דאצו פסיכיש שוואך ענטוויקעלט. דער פאטער איז געווען אן אלקאהאליק און א לינגען-ליידענדער. איין ברודער האט פער-ענדיגט דאס לעבען אין א משוגעים-הויז. א צווייטער איז געשטארבען אין שפיטאל אויף כוכאטס.

ער: א שוואך-געבויער מאנספער-שוין, וואס מאכט דעם איינדרוק פון א הארץ-ליידענדען און פסיכיש שלעכט ענטוויקעלטען, לייט פון א לינגערע צייט אויף שטעקענד - אטאקען, נישט קוקענדיג אויף זיינע 30 יאהר, איז איהם פערליבען נור-בושטעבלין—6 ציין אין די יונגע וואס הארען האט ער געליטען אויף א נערווען - קראנקהייט, פון וואס ס'איז איהם געבליבען א נישט-דייטליכע אויסשפראך. די פאמי-ליען זענען אלע מיט'ן אויסנאם פון איין ברודער אויסגעשטארבען אין די יונגע יאהרען. דער איינער, וואס איז געבליבען לעבען לייט אויף קאנ-וואלסיעס. קיין פאך בעזיצט ער נישט.

דריי הונדערט טויזענד ראדיא - אפאנעטען.

א ווערטפולע מתנה פאר'ן דרייהונדערטווייגען אפאנעט.

פילען מיט איהר 30-מיליאניגער בע-פעלקערונג האט אין פערגלייך מיט דייטשלאנד, ענגלאנד און פראנקרייך זעהר א קליינע צאהל ראדיא-אפאנעט-טען. נישט קוקענדיג דערויף האט זיך די פוילישע ראדיאפאניע גלענצענד ענטוויקעלט און פערמאגט היינט צו טאג די שטארקסטע ראדיא - סטאציע אויף דער וועלט.

די צאהל פון די ראדיא-אפאנעטען אין פוילען איז זעהר לאנגזאם געשט-גען. אין ערשטען יאהר האט פוילען געהאט 65 טויזענד אפאנעטען די דא-יגע ציפער איז געשטיגען ביז 140 טויזענד אין יאהר 1927-28. א יאהר שפעטער האט שוין פוילען געהאט ביז 240 טויזענד ראדיא - צוהערער, דאס יאהר 1929-30 האט געברענגט א וויי-טרע שטייגערונג פון די ראדיא-אפא-נעטען און איז געשלאסען געווארען מיט דער ציפער 270 טויזענד, נישט קוקענדיג דערויף, וואס צו דער צייט האט שוין אנגעהויבען טעטיג צו זיין די שטארקע ראשינער ראדיא-סטאציע, א דאנק וועלכער מען האט שוין גע-קענט הערען אין גאנץ פוילען מיט דער הילף פון אן איינפאכען און בי-ליגען דעטעקטאר - אפאראט, איז דאך די צאהל פון די ראדיא - אפאנעטען געשטיגען, שולדיג דערין איז דער הערשענדער קרויס, צוליבע וועלכען פיעל מענטשן האבען געמוזט שטארק רעדוצירען זייערע אויסגאבען. אט דער דאזיגער ווירטשאפטליכער קרויס האט עס גורם געווען, דאס די צאהל רא-דיא-אפאנעטען איז שוואך געשטיגען און עס איז שווער געווען צו דערגריי-כען צו דער ציפער פון 300 טויזענד אפאנעטען.

ערשט אין נאָוועמבער 1931 האט זיך פעררעגיסטירט דער 300-טויזענד-מיר האבען דא צו טהון מיט 2 מינ-דערווערטיגע, דעגענערירטע פערזאנען, וואס האבען גע'ירשט'ט א סך פון די עלטערן און דערצו נאך ערווארבען איי-גענע פעהלערן.

א „שעהן“ און „געזונד“ דור וועלען זיי ברענגען אויף דער וועלט.

אין ווייט נישט, אויב די לעזער שטעלען זיך אפ, אויף דער טרויעריגקייט פון אזא ספעציפיש יודישער ערשיינונג, ווען מ'האלט פאר א מצוה מזווג צו זיין זאגאר 2 פערזאנען בעלאדענע מיט שלעכטע אייגענשאפטען, וואס געהען איבער עפ"י רוב בירויה פון עלטערען און זאגאר פון אור-עלטערען. דער פארווארף וואס קען אונז גע-מאכט ווערען, אז דאס לאזען פערזע-סען ווערען אן אלטע פרייליין שטעהט אין סתירה צו אונזער יודישער רחמנות-עטיק, איז אונבעדינגט איבער-טרייבונג פון רחמנות ווי צ. ב. ביים מיטהעלפאן פון חתונה מאכען שוואכ-זיניגע, טויב-שטימע און אנדערע מינ-דערווערטיגע האבען גארנישט צו טהון מיט עטיק.

ברייטער ווענען דער עאוגעניק וועל איך ארומרעדען אין מיינע קומענדיגע ארטיקלען.

האנדווערקער האבען שוין אויך גע-טאנצט, פראפעסיאנעלע פערזאנען טאנ-צען, אין 13-טען ד. ח. וועט דער „טאן“ טאנצען און ווער טאנצט נישט? די „אספלה“ וועלכע האט געוואלט דעמאנסטרירען דעם ערשטען אויפטריט פון זייער ניי-געשאפענער דראמאטי-שער סעקציע. האט עס אויך געמוזט מאכען מיט א טאנץ-אָווענד צוזאמען, פדי דער עולם זאל קומען.

דעם סוד אָבער פארוואס מען האלט אין טאנצען, איז דערפאר, ווייל עס איז, הוליע קאצן. מען דארף האבען געלד צו פיהרען די טעטיגקייט, ס'איז א דלות, אָרענט מען איין טאנץ-אָווענ-דען. די איינציגע אַטראַקציע, וועלכע ציהט נאך די יוגענד, באמת אָבער איז עס, הוליע קאצן!

אויף דעם שטעהט די וועלט.

על שלשה דברים העולם עומד, אויף דריי זאכען שטעהט די וועלט. אויף תורה, אויף ארבייט און אויף א גמלת חסד'ל.

תורה איז א טהייערע סחורה,

אָרט נישט ווייט פון די קליינע נאָר-וועגישע אינזלען. דער ענגלענדער - א פערברענטער רייזענדער, האט בעשלאָ-סען אויסצונעמען די געלענענהייט און זיך אַ לאָז געטהון צום נאָהנטסטען דערפיל אויף דער פערוואַרפענער אינ-זעל, כדי זיך צו בעקענען מיט דעם אָרט לעבען פון די דאָרטיגע פישערס. אויפ'ן וועג צום דאָרף האט ער גע-טראָפּען אַ יונגעל, אפּשר 15 יאהר אלט, נישט חושד זייענדיג, אז דער קליינער פערשטעהט פרעמדע שפראכען האט דער ענגלענדער אנגעהויבען צו איהם צו רעדען מיט די... הענד און געמאכט פערשידענע העליות ווי ער-שטוינט, איז ער אָבער געווארען, ווען דער יונגער פישער האט איהם אין א פיניעס ענגליש געענטפערט: מיין הער, איהר זייט וואהרשיינליך אַנענגלענדער, טאָ רעדט אזוי ווי ביי זיך אין דער היים, אויף דעם רייזענדערס פראגע, אין וועלכער ענגלישער שולע ער האט זיך געלערענט, האט איהם דאָס יונ-געל אָנגעענטפערט, אז ער האט אין זיין לעבען די אינזעל נאָך נישט פער-לאָזען, און אז ענגליש האט ער זיך אויסגעלערנט אַ דאָנק די לעקציעס אין ראדיא, וועלכע ער האט פלייסיג גע-לערנט.

קוריאזען ארום דעם רעטונגס-קאמיטעט.

טער אלעז האט זיך דעקלארירט 20 יאָר אַ חודש פאַר'ן הילפס-קאמיטעט. דעם ערשטען חודש האט ער געצאהלט נארמאל. דעם צווייטען חודש אָבער האט ער נישט געוואלט צאהלען און מאַטיווירט, אז אויב דער הילפס-קא-מיטעט וויל, אז ער זאל ווייטער צאהלען דעם חודש געצאהלט, זאל ער פועל'ן אין דער קהלה, אז מען זאל איהם פערקלענערען דעם עטאט מיט דער דאָזיגער סומע.

אין וועל אייך איצט דערצעהלען דעם סאָמע אינטערעסאנטסטען אָבער טרויעריגסטען קוריאז.

אין טשענסטאכאווע זענען פערהאנגען אַנ'ערך פון 5000 יודישע פאמיליעס. האָבען זיך דעקלארירט פאַר'ן הילפס-קאמיטעט 240 דעקלאַראַנטען אויף דער סימע, (אויב אלע צאהלען) פון 1300 יאָר אַ חודש און דעקלאַרירט צו גע-מען האָבען זיך ביז 2000 פאמיליעס. דאכט זיך, אז דאָס דאָרף נישט קיין פירושים.

דאָס סאָמע אינטערעסאנטסטע איז אָבער, לויט ווי דער סעקרעטאַר גיט מיר איבער, איז דער אויסגעקליבע-קאמיטעט וועלכער בעשטעהט פון 40 פערזאָן, אַרבייטען סך הכל עטליכע געזעהלטע יחידים. די איבריגע קומען אינגאנצען נישט אויף די זיצונגען און במילא, ווערט גאָהר נישט געטהון און אויך קיין געלד איז נישטאָ.

אין וואָלט אייך נאָך געקאָנט דער-צעהלען זעהר אינטערעסאַנט קוריאז-זען פון גרויסע גבירים, וועלכע צאָה-לען קליינליכע גראַשעס און פון מענ-שען מיטעלמעסיגע, וואָס צאָהלען איבער די כוחות, נאָר עס וועט פאַר מיר געוונטער זיין, אז אייך זאל ווע-גען די „קוריאזען“ נישט דערצעהלען... ש.

האָנען צווייערליי מיטגלידער. איין טייל וואָס צאָהלען, דאָס זענען די האָנאָראַרע מיטגלידער און דער צוויי-טער טייל וואָס צאָהלען - נישט (ווי עס האָט זיך אויסגעדיקט דער פאַרזייער) דאָס זענען לוח"ס. אָבער פונדעסטוועגען נישקשה, מען בעצאהלט און מען קריגט ווידער א גמלת חסד'ל.

אין בין אויך געווען אויף דער זי-צונג וואו מען האט בעשטימט די הלואות און אויף מיין פראגע, וואס קען איינער האבען פון 40 גילדען א הלואה? האט מען מיר דערצעהלט, אז שוין עטליכע יאהר פסדר דערנעהרען זיך מענטשען דערפון וואס זיי האנד-לען מיט די דאזיגע הלואות.

זעהט איהר ברידער, א שטיינדענע חברה, און טומעל און און רעש און דערהאלט צענדליגער יודען ביים לע-בען. אויף די דאזיגע גמלת חסד'לעך שטעהט באמת די וועלט.

לויטן.

זיין זיינע הענד) האט געראטעוועט אונזער פבד און געלערנט א דראב דרך ארץ, למען ידעו.

עס קעמפט א גרויסער יונג פון דער לאַדזער „פר-ככא“ מיט אונזער ליבע-לינג דעם 16-יאהריגען יוסף זילבער-פערג. יענער האט אנגעהויבען דעם קאמף מיט קולות וברקים, ער איז אן געפאלען אויף איהם מיט שטורם און געוואלט אָנוואַרפֿען אַ פחד. אונזער יאָסעלע האט זיך אָבער נישט געלאָזט און איהם געבעטען (מיט די ידים גע-וועהנליך), אז ער זאל איינהאלטען דעם פּעס... און האט אזוי לאַנג „גע-דראָשען“ ביז יענער האט באַלד ביי דער ערשטער רונדע רעזיגנירט.

די אפלאדיסמענטען און בראוואריי-ען האבען פערטויבט די לופט, מיינט איהר דאך אודאי, אז אינווערע האבען גענומען נקמה, א נעכטיגער טאג, עס איז זיי נישט לייע געווען דערפאר, ווייל זיי האבען אונגעשמיטען די לא-דוער חברה, זיי, אונזערע טשענסטאכא-ווער יונגלעך זענען צו אָנשטענדיג, דאס זעלבע איז געווען, ווען דער

ריכטער. האט דיסקוואליפצירט א שפי-לער פון דער לאַדזער דרוזשינע, איז ווער מיינט איהר נישט געווען צופרי-דען, נאָר אונזער חברה, עס איז נישט אנשטענדיג-האָבען זיי געטענהט-אז ווען עס קומען געסט מענען זיי זיין אפילו נישט אנשטענדיג, טאָר מען זיין דערויף נישט אויפמערקזאם מאכען. ווען איהר קומט אָבער צו זיי אַלס געסט בעהאנדעלט מען אייך נישט אזוי דעליקאט.

יא, טשענסטאכאווער לאַנדסלייט, איהר זענט שוין צופיעל אנשטענדיג.

הוליע קאצן.

כ'געדענק נישט די צייט, ווען מען האט אזוי פיעל נעטאנצט ביי אונז ווי אין די לעצטע צייטען. וואָס ער-גער די צייטען זענען, אַלץ מעהר טאנצט מען.

עס אין כמעט נישטאָ קיין איין גע-זעלשאפט, וועלכע זאל נישט ווידמע-נען זיין הויפט-טעטיגקייט אויף טאנ-צען. די „ווארטא“ טאנצט, די „לירא“ טאנצט, די „אספלה“ טאנצען, די

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעל-שאפט „גמילת חסד“

פערזאמלונגעס זונטאג איז אין איי-גענעם לאַקאל פילדוסטיק 31 פאָרגע-קומען די יעהרליכע אלגעמיינע פער-זאמלונג פון דער געזעלשאפט „גמילת חסד“.

צו דער פערזאמלונג איז געקומען א גרעסערע צאָהל מיטגלידער. די פערזאמלונג עפענט דער פרעזעס ה' וו. גאָסטינסקי. אַלס פאָרזיצער ווערט איינגעלאָדען ה' פ. סוויקא. אַלס פּרעזידענט ווערט וואָלקאוויטש און א. טשענסטאָכאָווסקי. אַלס סעקרעטאַר ה' פראָסקאָווסקי.

ה' פראָסקאָווסקי לעזט דעם ביי-לאַנס פון וועלכען עס וויינט זיך ארויס אַז די געזעלשאפט האָט אַרויסגעגעבן אין משך פון פערזאמלונגעס יאָהר ה' וואו אויף דער סומע פון 34,447 זי. פאַר 272 פערזאָן, פון זיי 90 סוחרים, 96 אַנדערקלע, 28 אַלמנות און אַהן בעשטימטע פאָכען 58.

צו דער געזעלשאפט געהערען 493 מיטגלידער. דאָס פערזענלעכע פון דער געזעלשאפט בעטרעפט ביז'ן 1 יאָנואַר 1932 די סומע פון 11950 זי.

פרעזעס גאָסטינסקי גיט אַ איבער-בליק איבער די 8 יעהריגע טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט. אַנדערע בענן בעמיהען זיך - זאָגט ער - אַז זיי זאָלען נישט האָבען קיין פערלסטען

און מיר מוזען זעהן, אַז מיר זאָלען האָבען פערדינסטען, כדי דאָס פערמע-גען זאָל זיך פערגרעסערען, אַז מיר זאָלען קענען אַרויסגעבען מעהרערע הלאות, פאַר די וועלכע נויטיגען זיך דערין. און אויב עס טרעפט זיך אַמאָל א פערלסט ווערט עס געדעקט דורך די פערזאמלונגס מיטגלידער. גלייכציי-טיג דריקט ה' גאָסטינסקי אויס אַ דאָנק וועלכע אַרבייטען אונזערמיליך לטובת דער געזעלשאפט.

עס נעמען נאָך אַנטייל אין דער דיסקוסיע די ה'ה טשאַרנע, א. טשענס-טאָכאָווסקי, פינק, פראָסקאָווסקי, סוי-קאָ א. אַנד. אין רעזולטאַט ווערט דער בילאַנס בעשטעטיגט.

עס ווערט אויך בעשטעטיגט דער בודזשעט אויף דער סומע פון 3265 זי. אין דער פערזאמלונג ווערט „פער-אַקלאַמאַציע“ צוריק אויסגעוועהלט די פערזענלעכע ה'ה וו. גאָסטינסקי, ב. געווערצמאַן, און פ. סוויקא. אין דער רעזולטאַט קאָמיסיע - די ה'ה דאָבזשינסקי, ב. הערצבערג, מ. גליקס-מאַן און ב. פאָטשעוויטש.

נאָכדעם ווי עס ווערען נאָך אָנגע-נומען עטליכע פרייע פאָרשלאָגען, ווערט די פערזאמלונג געשלאָסען.

א גרויסע חמשה עשר פייערונג ביים „ברית-תרומתפלדור“ *

מפקדה וועלכער, גערעדט מעניא דיומא. ביים ענדיגען האָט ער אויפגערופען די אחים צו שטיצען תוצרת הארץ. אַ זעהר שעהנעם רעפערעט האָט גע-האַלטען דער אח פון וואָלקאוויטש, וואו ער האָט אויפגעוויזען דאָס וויכ-טיגקייט פון תוצרת הארץ. נאָך די רעפערעטען איז פאָרגעקומען דער באַנקעט, וואו דער עולם האָט זיך אונטערגעהאַלטען מיט ארץ ישראל פירות. אינמיטען דעם באַנקעט האָט דער וואָלקאוויטשער אח אויסגעהירט עטליכע מוסטערהאַפטע ארץ ישראל נומערען. די אחים זינגען ארץ ישראל לידער און טאַנצען הורא'ס. איבער-הויפט איז די שטימונג זעהר אַ לוס-טיגע. נאָכ'ן אָפּזינגען „בשוב ד' און „התקוה“ איז די פייערונג געוואָרען געענדיגט נאָך האַלבער נאָכט.

פאַר רעוואַלוציער און גערווען - לייזענדע וואָס פערשרייבען מעהר ווי 6000 דאָקטוירים.

פון 5 טאָגאַל - פאָקונגען אויסגעהיילט פולקומען פון רעוואַלוציע, וועלכער האָט מיך אַ סך יאָהרען געמאַטערט, שרייבט אונז פרוי ז. וואָלינסקא, לבוב יאַבאָנאָווסקי'ן 36. „איך האָב זיך ענטשלאָסן צו נעמען טאָגאַל נאָכדעם ווי איך האָב אַלע אַנדערע אַפטייק-מיטלען אויסגעפרובט. דערפאַר פיהל איך זיך פערפליכטעט אייך צו דאָנקען און בעמערקן, אַז איך וועל דעם אונז-שעצבאַרען מיטעל טאָגאַל עמפּפּעהלען אַלע מיינע בעקאַנטע אַלס איינציג היילמיטעל צו רעוואַלוציעס.“ אַבער אויך ביי גיכט, ברעכען אין קושיזש, ריי-סען אין די געלענקען, געווען און קאַפ - שמערצען, גריפע, פערקיהלונגען און עהנליכע לייזען ווירקען טאָגאַל-טאבלעטען שטעל און זיכער, אונזערע לייך פאַר'ן האַרץ, מאָנען און אַנדערע אַרגאַנען. אויב מעהר ווי 6000 דאָק-טוירים, דערונטער א סך פראָפּעסאָרען בעריהמטע פערשרייבען טאָגאַל, טאָ קען דאָך יעדער מיט צוטורי דעם מיטעל קויפען. צו בעקומען אין אַלע אַפטיקען.

צוגאָרדען א אויספאָג פון יידישע מי-טעל און קליין-אינדוסטריעלער קיין ארץ-ישראל, כדי זיך צו בעקענען מיט די אַרטיגע בעדינגונגען אין לאַנד, וועלכע בראַנזשעס עס קענען האָבען דאָרט אַ צוקונפט זיך אַהין איבערצוי-טראָגען און דאָרט זיך בעזעצען. צו דעם צוועק ווערט גערופען אין וואַרשא א קאָנפערענץ פון די פּעראני-טערעסירטע פירמען און פאבליקייט, וועל-כע זאָלען אַנטיילנעמען אין דעם אויס-

די רעפערענטאָנען פון דער יידישער אָגענע פאַר א"י אין פוילען ווע-גען איינאָרדענען יידישע קליינאני-דוסטריעלער אין א"י.

דער היגענער סוחרים פּעראניין האָט בעקומען א בריעף פון דער רעפּרע-זענטאַנץ פון דער יידישער אָגענע אין פוילען אין וועלכען עס ווערט געזאָגט אַז די רעפּרעזענטאַנץ טרעט צו איינ-

פלאַג - און דער סוחרים פּעראניין ווערט געבעטען זיך צו פערשטענדי-גען מיט די היגענע יידישע מיטעל און קליין-אינדוסטריעלער און אויפגעבען די פערזאנען, וועלכע קענען גערופען ווערען צו דער קאָנפערענץ. עס איז קיין ספק נישט, אַז די הי-גע יידישע קליין-פאַבריקאַנטען וועלען זיך מיט דער וויכטיגער זאָך ווי געהע-ריג פּעראניטערעסירען, און וועלען אַנטיילנעמען אַזוי אין דער קאָנפערענץ ווי אין דעם אויספלאַג.

בודזשעט - זיצונג פון אלטען קהלה-ראט.

אויף מיטוואָך אָווענד איז גערופען געוואָרען א זיצונג פון אלטען קהלה-ראט, וועלכע עס האָט געעפּענט פּרע-זעס ה. וועקסלער און פאַרגעלעזען א בריעף פון דער אויפזיכט-מאַכט אין וועלכען עס ווערט געזאָגט, אַז אַזוי ווי לויט'ן פראָטאָקאָל פון דער פרי-ריגער זיצונג פון ראַט איז בעשלאָסען געוואָרען איבערצוגעבען א געמישטע קאָמיסיע פון ראַט און דער פערזאנל-טונג, ענדגילטיג צו בעשליסען דעם בודזשעט.

די קאָמיסיע האָט דעם בודזשעט צונויפגעשטעלט און אָפּגעשיקט צו דער אויפזיכט-מאַכט. אַבער די מאַכט געפונט, אַז לויט'ן אויבענדערמאנטען פראָטאָקאָל דאַרף דער קהלה-ראַט נאָכ-אמאָל בעשטעטיגען דעם בודזשעט, נאָכ'ן פאַרשלאָג פון דער קאָמיסיע.

פרעזעס ה' גאָלדשטיין גיט די נוי-טיגע ערקלערונגען וועגען דעם בודזשעט און נאָכדעם ווי עס זאָגען זיך ארויס-אין דער פראַגע די פרנסים: וואַרשאַווס-קי, קרעל, פינקעלשטיין, אַלטמאַן א. א. ווערט לבסוף דער בודזשעט אָנגענו-מען לויט'ן פאַרשלאָג פון דער קאָ-מיסיע.

פון יידישען הילפס-קאָמיטעט פאַר קריזיס-געליטענע.

דער היגענער הילפס-קאָמיטעט פאַר די אַרבייטלאָזע און פרנסה'לאָזע יידען, האָט פערעפּענטליכט דעם דין-וחשבון פון די ערשטע דריי חדשים פון זיין טעטיגקייט לויט פאַלגענדעס:

פון 1 נאָוועמבער 1931 ביז'ן 1 פעב-רואַר 1932 זענען געווען הכנסות: פון מאָנאַטליכען אַבאַזאַל - 3375.19 זי, נדבות - 807 זי, הכנסה פון „ליראַ" - קאָנצערט - 54.75 זי, סך הכל 4236.94 זי.

הוצאות: איינגעקויפט קייהלען און קאַרטאָפּעל פאַר 3827 זי, פערזענלעכע-גע אייגנשאַפּט - 367.08 זי, בעשפיי-וונגס-אַקציע פאַר קינדער - 100 זי, סך הכל - 4294.09 זי, צאָהל רעגיסטרירטע פעטענעטען - 1700. צוטיילט קייהלען - 950 קערץ, פאַר 1027 פערזאָן. קאַרטאָפּעל - 286 קערץ, פאַר 385 פערזאָן.

שטיצט אונטער דעם „בית לחם“!

דער „בית - לחם“, וועלכער שטיצט אונטער הונדערטער פּבליקע אַרימע יידישע משפחות, געפונט זיך אין אַ אויסערגעווענהליך שווערע לאגע און דאָ קלאַפט די נויט און הונדערטער יידישע פאמיליעס שטרעקען אויס די הענט נאָך ברויט.

דער בית-לחם וויל קומען צו הילף די הונגעריגע און האט אַרויסגעלאָזט 10-גראַשענדיגע מאַרקעס און האָט זיך גלייכצייטיג געוואָנדען צו אַלע סוחרים אַז ווען זיי וועלען פערקויפען סחורות זאָלען זיי צוקלעבען אַזאַלכע מאַרקען כדי דערמיט צו שאַפען אַ געהעריגען פאָנד פאַר די נויט-בעדערפטיגע.

אַלע יודען, סיי די סוחרים, ווי אויך די קונים דאַרפען די דאָזיגע אונטער-נעהמונג אונטערשטיצען.

דער גורל פון דער שטאָדטישער איטאַבוסען - קאָמוניקאַציע.

אויף דער זיצונג פון דער קאָמיסיע וואס איז ספּעציעל געשאַפּען געווארען אויף צו ערלעדיגען די פראַגע וועגען פערפאַכטען די היגע שטאָדטישע אוי-טאַבוסען-קאָמוניקאַציע האָט דער קאָ-מיסאַר ה' מאָזער אָפּגעגעבען אַ בע-ריכט פון דעם קאָנקורס, וואס איז פערעפּענטליכט געוואָרען וועגען דעם פאַכטען די אויטאַבוסען.

ביז-ייעצט זענען איינגעפלאַסען פינף

אַפּערטעס, פון וועלכע צוויי האבען בעלעגט די פאַרגעוועהענע קויזיע-דא-געגען די איבריגע דריי האבען קיין קויזיע נישט בעלעגט. צוליבע דעם איז בעשלאָסען געוואָ-רען דאס עפענען און דעצידירען אי-בער די אַפּערטען אָפּצולעגען ביז די איבריגע וועלען בעלעגען די נויטיגע קויזיע, אויף וואס עס איז בעשטימט געווארען אַ ווייטערדיגער טערמין ביז דעם 6 ד. ח.

אַבער פאַרלויפּיג בעגעהט דער מאָ-גיסטראַט, לויט ווי מען מאכט אונז אויפּמערקזאם א גרויסען פעהלער, דא-מיט, וואס די אויטאַבוסען-קאָמוניקאַציע איז כמעט ווי ליקוידירט געווארען און עס קורסירען בלויז צוויי אויטא-בוסען ביי זעהר א שוואכער בעוועגונג, ווארום מען דאַרף אָפּווארטען איבער אַ שעה צייט אויף אַנאויטאַבוס און דאס וויל קיינער נישט טהון, אַזוי אַז מען הויבט זיך אָן, אין דער איצט אַזוי אויך שווערער און קריטישער צייט, אַהן דער בעקוועהמליכקייט צו בעגעהן. עס האבען כּלל הפחות געדארפט זיין אין פערקער 4 אויטאַבוסען, כדי צו האבען כאַטש אַ געוויסע אויטאָ-קאָ-מוניקאַציע.

א פערזאמלונג פון יידישען צען פון לעדער-אינדוסטריע.

שבת, דעם 13 ד. ח. וועט אין לאַ-קאַל פון האַנדלערקער-פערבאַנד, אַלעע 12 פאַרקומען אַ גרויסע פערזאמלונג פון יידישען צען פון לעדער-אינדוסטרי אויף וועלכער ד"ר לעאָן אַש וועט רע-פערירען א. ד. ט. די יעצטיגע עקאָ-נאָמישע לאַגע און דער רואין פון דער לעדער-אינדוסטריע.

אנשטאָט נעמען, גיט ער.

אין היגען בית המדרש האָט זיך געפונען א יודעל אַ שוסטערל, וועל-כער איז געווען א גרויסער אַרימאַן. האָבען די מתפללים שטענדיג איהם אונטערשטיצט מיט א פאַר גילדען אויף שבת. איבערהויפט האָט זיך מיט איהם פּעראניטערעסירט דער הי-גער מורה-הורא'ר בנמין רובין. לעצטענס ווען מען האָט איהם גע-וואָלט געבען א פאַר זאָטעס אויף חיינה, האָט ער נישט געוואָלט נעמען און ער האָט אַרויסגענומען 5 גילדען און געגעבען דעם מורה-הורא, אַז ער זאָל עס צוטהיילען פאַר אַרימע פייט און מיט שמוחה האָט ער דער-צעהלט, אַז היות ווי ער האָט דאנקען גאָט בעקומען צוגעשיקט פון זיינס א וזהו פון לאַנדאָן 5 פונט, וויל ער נישט נעמען נאָר וויל געבען. און יע-דעס מאָהל האָט ער מוסף געווען, ווען איך וועל בעקומען צוגעשיקט געלד, וועל איך דערפון אַראָפּנעמען מעשר פאַר נויטבעדערפטיגע.

א יום-טוב ביי „אסכלה“.

שבת, דעם 30 פ. ח. אויפ'ן פערזוויי-לונגס-אָווענד, איינגעארדענט דורך „אס-כלה“, זענען אויך צוטיילט געווארען די פרויען פאַר די פינג-פאַנג שפילער פון „אסכלה“.

נאָכ'ן שפילען דעם פוילישען און יידישען הימן, עפענט די פייערונג דער ספּאָרט-רעפּערענט חיים בירענהאַלץ און פערבעט צום טיש דעם פרעזעס ה' טיבערג, עהרען - מיטגליד יוסף גאָלד-בער א. א.

נאָכ'ן ערקלערען די בעדייטונג פון דער פייערונג דורך ה' בירענהאַלץ, ווי אויך אַ קורצען איבערבליק איבער דער אַרבייט פון דער פינג-פאַנג סעקציע, וועלכע האָט אויך גענומען די מייס-טערשאפט פון טשענסטאָכאָו, בעט ער דעם סעקציע - לייטער יעקב פלאָווער מיט'ן ערשטען זשעסאַן. ה' טיבערג גיט דאס איבער דעם ה' יוסף גאָלדבערג, וועלכער בעגריסט די פייערונג מיט אַ קורצע רעדע.

ווייטער ווערען דעקאַרירט מייסטער שיק, וויצע-ווייסעפּערג מיט זשעסאַנען און די ה'ה בערלינער, טיבערג, בירענ-האַלץ, ביבער מיט דיפלאָמען. דערנאָך איז פאַרגעקומען דער ער-שטער אויפטריוט פון דראמאטישען קרייז ביי „אסכלה“.

אכטונג בוכאלטארען

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פאַר-יעקטירטען אויטאָו וועגען עקזאַמע-נאַס פאַר בוכאלטארען, פירט ווייטער די סעקציע בוכאלטארען ביים אלגע-מיינעם פראָפּעסיאָנעלען פּעראניין פאַר האַנדעלס און ביוראַ אָנגעשטעללע אין פוילען, אַבטיילונג אין טשענסטאָכאָו אַלעע 20, די רעיעסטראַציע פון בוכאל-טארען אין טשענסטאָכאָו און פאַר-ווינץ.

עס דאַרף לייגען יעדען איינציגען אין זיין אייגענעם אינטערעס זיך ווי אמשנעלסטען צו רעיעסטרירען. דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג: דינסטאָג, מיטוואָך, דאָנערשטאָג און שבת פון 8-30 ביז 10 אָווענד.

א נייער קאָמיטאַר אין דער קראנקען-קאסע.

אין דער היגער קראנקען-קאסע איז בעשטימט געווארען אַלס נייער קאָמי-סאַר ה' מיכאַלסקי דער ביז-יעצטיגער קאָמיסאַר פון דער קראנקען-קאסע אין זשיראַדאָו.

דער ביז-יעצטיגער קאָמיסאַר אַזי איבערגעטראָגען געווארען אויף אַנ-עהנליכען אַמט קיין קעלץ.

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון זש. ט. ק.

פּויריגען זונטאָג איז אין אייגענעם לאַקאַל אַלעע קאָשטשוסקי 16, פאַר-געקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פער-זאמלונג פון דער יידישער געזעלשאַפט פאַר לאַנדווירטשאַפט.

די פערזאמלונג עפענט פרעזעס ה' לייזערקאוויטש, וועלכער גיט אַ קורצען איבערבליק איבער דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט.

אַלס פאַרזיצער ווערט אויסגעוועהלט ה' י. האַראָוויטש, אַלס סעקרעטאַר ה' שטיבעל.

ה' בראַנדעלעוויטש גיט אַב דעם טע-טיגקייטס-בעריכט, וואו ער דערצעהלט צווישען אַנדערע, אַז אַ דאָנק די בע-מיהינגען פון דער היגער אַבטיילונג איז טשענסטאָכאָו אריינגערעכענט געוואָרען צווישען די שטעדט, וואס געהען אַריין אין דער רשימה פון די טוריסטישע פונקטען און די מיטגלידער וואס רע-גיסטרירען זיך אין פ. ט. ק. געניסען פון באַהן-הנחות.

די נייע רעגיסטרירטע מיטגלידער דערגעהן ביז 97.

קאָסירער ה' רשאַנשינסקי לעזט דעם קאסע-בעריכט.

ה' וואַסערמאַן לעזט דעם פראָטאָקאָל פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע.

נאָך דער דיסקוסיע אין וועלכער עס נעמען אַנטייל אַ רייהע מיטגלידער ווערט דער בעריכט אָנגענומען און עס ווערט אויסגעדריקט אַבסאָלוטאָריום דער אַבטרעטענדער פערזאמלונג.

אויך ווערט בעשטעטיגט דער חו-דשליכער בודזשעט פון דער געזעל-שאפט.

די וואַהלען גיבען פאַלגענדען רע-זולטאַט:

אין דער פערזאמלונג ה'ה: רוזאַנ-שינסקי, ה. וואַסערמאַן, פּרל, האַלינאָ וואַסערמאַן, אינזש. ל. האַראָוויטש, ל. וויינשטאַק, י. האַראָוויטש און ה. שטי-בעל. אין דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע ה'ה צייהן-אַרצט לייזערקאוויטש, י. בראַנד-לעוויטש, אינזש. קיסין.

גלייכצייטיג איז אַלס דעלעגאַט אויף דעם צוזאַמענפאָהר קיין וואַרשא אויס-געוועהלט געווארען ה' ל. לייזערקא-וויטש.

„א נאָכט אַהן דאגות“.

די „טאָו“ פערזוויילונגען דאַרפען נישט קיין רעקלאַמע. וייער ערפאַנג איז לכתחילה געזיכערט. זיי ציהען צו די בעסטע געזעלשאַפט, זענען רייך אין אַטראַקציעס. מיט איין וואָרט מ'וויילט זיך.

אויף דער היי-יאָהריגער פערזוויילונג ווערען צוגעגרייט ספּעציעלע אינטערע-סאַנטע אַטראַקציעס, ווי: דער אויסוואַהל פון א „מיס-טאָו“, עס וועט אויך גע-שטימט ווערען, ווער עס איז דער געטרייעסטער מאַן אין טשענסטאָכאָו (אויב אזעלכער איז בכלל פערהאַלד-אויסער דעם אַ קאָנקורס פּונ'ם נייעס-טען טאָגן „רומבאַ“.

צולייב דער שווערער צייט איז אין

די איינצאגנע בעטאנט, או עס פער-
פליכטען נישט קיין ספעציעלע באַל-
קאָסטימען, מ'קען קומען אין דעם
וואָס מ'פערמאָנט.
דער בופעט וועט זיין זעהר רייך,
אַבער ביליג.
דער, וואָס האָט נאָך קיין איינלאַ-
דונג נישט ערהאַלטען זאָל טעלעפאָ-
נירען 756.

אַהן יעדען ספּק, אז אויך היי-יאָהר
וועט די פּערזאָנלעכע האָבען דעם פּער-
דינטען ערפּאָלג; האָבען דאָך איבער
70 אָנגעזעהענעסע הערען און דאָמעס
פון דער בעסטער יידישער געזעלשאַפֿט
צוגעזאָגט זייער מיטוירקונג אלס „גאָס-
פּאַדראָזעס“ פּונ'ם איינציגען באַל פון
„טאָו“ א. נ. „א נאכט אָהן דאגות“.

א גרויסער קאָנצערט לטובת דעם יתומים-הויז.

דאָס מושב זקנים און יתומים-הויז גע-
פונט זיך לעצטענס אין א זעהר קרי-
טישען צושטאנד צוליב די אָבגעשטעל-
טע סובסידיעס פון מאָגיסטראַט און
אין קהלה.

פּדי צו פּערשטאַרקען די הכנסות
ווערט איינגעפֿירט שבת דעם 20-טען
ד. ח. א גרויסער פּייערליכער קאָנצערט
מיט דער בעסטיילונג פון היצען
שטאָדט חזן ה' יוסף באַדאָש, די טא-
לאַנטפּוילע פּיאַניסטין פּרל. ראָזען און
אויך די בעסטע זינגער ה"ה שמידט,
גראַבינער, דערפֿיסט מ. וואַנא א. אנד.
פּרטים אין די ווייטערדיגע גו-
מערען.

פון לינגוויסטען קלוב.

די פּערוואַלטונג פון לינגוויסטען
קלוב האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף
פּאָלענדישן אופן:
פּרעזעס - פּראָפּ. וויינשטאָק, וויצע-
פּרעזעס - פּרוי גייסלער, ערשטער
סעקרעטאַר - פּרוי פּעיגן, צווייטער
סעקרעטאַר און פּרעסע רעפּערענט -
ה' לוקסענבורג, קאָסירער - ה' דאָנ-
ציגער, פּערוואַלטער - פּרל. ז. וויינ-
שטאָק, ביבליאָטעקאַר פּרל. ק. ראָזענ-
בערג.

די פּערוואַלטונג וועלכע קומען פֿאַר
יעדען פּרייטאָג 8-30 אָווענד.
פּרייטאָג 5. ד. 5-טען ד. ח. 9 א זינגער
אָווענד אָרדענט איין דער קלוב אין
אייגענעם לאַקאַל „קאָשטשוישקי“ 16 א
טהיי-אָווענד פֿאַר מיטגלידער און סימ-
פּאָטיקער, וואו די פּערוואַלטער ווע-
לען קענען פּערברענגען געמיטליך א
פֿאַר שעה צייט.
איינגאנג פּריי.

א באַל לטובת „עזרה“.

די ציוניסטישע אָקאָדעמישע יוגענד
צוזאַמען מיט'ן פּרויען-פּעראַיין „עזרה“
אָרדנען איין באַל א. נ. „מיקי-
מאז“, דעם 27 פעברואַר אין זאָל
„וואַרטאָ“.

די פּערוויילונג זאָגט פֿאַר צו זיין
אינטערעסאַנט. דער הומאָר פון איין
זייט און דער וויכטיגער ציעל פון
דער הכנסה פּערוויכערען א גרויסען
ערפּאָלג.

די טרויעריגע לאַגע פון די יידישע טרעגער.

דער איצטיגער קריזיס האָט אממייס-
טענס געטראָפּען די יידישע טרעגער,
וועלכע ווערען אינגאָרירט פון די סוח-
רים און די משאות ווערען אָבערטאָ-
גען דורך זייערע סוביעקטען אָדער
דורך די סטרושעס.

אויך איז א צרה דאָס וואָס די
משא אויטאָבוסען בענוצען אויך נישט
די טרעגער, נאָר דער שאַפּער מיט
זיין געהילף פיהרען ארום די סחורות
צו די קונים.

ווערט טאָקע די לאַגע פון די יו-
דישע טרעגער פון טאָג צו טאָג אַלץ
טרויעריגער און עס קומט זיי ממש
אויס אויסצוגעהן מיט זייערע פאמיל-
יעס פֿאַר היינט.

דער פּראָפּעסיאָנעלער טראַנספּאָרט-
אַרבעטער-פּעראַיין האָט זיך דעריבער
געוואָנדען צום סוחרים פּעראַיין מיט
א דעלעגאַציע צו רופּען א קאָנפּערענץ
פּדי צו פּעהאַנדלען די דאָזיגע פּראָגע.

לויט ווי מען טיילט אונז מיט, וועט
די דאָזיגע קאָנפּערענץ צונויפּגערופּען
אין די נאָכטע טעג.

וועגען דורכגאנג איבער דער באהן-בריק.

ווי בעוואוסט האט זיך צום שטא-
דטישען קאָמיסאַר ה' מאָזער געוואָנדען
א דעלעגאַציע וועגען אָננעמען שריט
ביי דער באַהן-דירעקציע וועגען פּער-
ענדיגען די אַרבייט פון דער באַהן-
בריק, וואס עס שטערט די נאָרמאַלע
בעוועגונג אין צענטער פון שטאָדט און
פון וואס עס ליידען אויך און א גרוי-
סער מאָס די געשעפטען, וואס געפונען
זיך אויף דער זייט בריק, וועלכע איז
מיט'ן פאַרקאָן פּערשטעלעט.

צוליב דעם האָט דער קאָמיסאַר זיך
געוואָנדען צום לייטער פון דער באַהן-
דירעקציע אינזש. יאשינסקי, וועלכער
האָט ערקלערט אַז אַלע אַרבייטען ביי
דער בריק זענען שוין פּערענדיגט נע-
וואָרען, די בריק דאַרף נאָר בלויז אַס-
פאַלטירט ווערען. און דאס איז אזא
אַרבייט, וועלכע וועט ערשט קענען
אָדורכגעפיהרט ווערען ענדע מערץ.
צוליב דעם איז בעשלאָסען געווא
רען, אז פאַרלויפּיג זאָל פאַר דעם פוס-
פּערקעהר געעפּענט ווערען פון דער
צווייטער זייט בריק א שמאלער דורכ-
גאַנג, ווי א טראַטוואַר.

דער דאָזיגער דורכגאַנג זאָל אין
קורצען געעפּענט ווערען.

א דאָנסינג אין „וואַרטאָ“.

מאָרגען שבת 9 אָווענד קומט פֿאַר
אין אייגענעם לאַקאַל פון דער „וואַר-
טאָ“ א דאָנסינג, וועלכער וועט נאָך
א זעהר קורצער פּויע, געוויס האָבען
דעם גרעסטען ערפּאָלג. די איינגאָר-
דער בעמיהען זיך צו מאַכען פּערשיע-
דענע סיוורפּויע, אַז דער עולם זאָל
זיך גוט וויילען.

דער נייער שטאָדטישער בודזשעט.

די אַרבייט אַרום דעם צוזאַמענשטע-
לען דעם נייעם שטאָדטישען בודזשעט
ווערט אָדורכגעפיהרט גאַנץ אינטענ-
סיוו.

אין דער אַרבייט בעטייליגען זיך די
לייטער פון אַלע אָבטיילונגען פון מא-
גיסטראַט.
לויט די אלגעמיינע פאַראויסזעהונג-
גען וועט דער בודזשעט אין צוזאַמענ-
האַנג מיט דער שווערער שטאָדטישער
פּינאַנסעלער לאַגע בעדייטענד פּער-
לענערט ווערען.

צום נאָמען-טאָג פון מלכה-

פּרעזידענט.

צום נאמען-טאג פון מלכה - פרעזי-
דענט פּראָפּ. מאָשטשיצקי האט דער
שטאדטישער קאָמיסאַר צונויפּגערופּען
די שטאָדטישע בעאמטע און פאר זיי
געהאלטען א רעדע וועגען דער גרויס-
קייט פון דעם יעצטיגען פּוילישען מלו-
כה-פּרעזידענט.
צום סוף איז געשיקט געווארען דעם
מלכה - פּרעזידענט א דעפּעשע מיט
וואונשען דעם הויכגעשטעלטסטען יובילאט
לאנד פון דערווייליגען מאגיסטראט און
די בעאמטע.

פון דער „ליגע פאר'ן אַרבייטענדען ארץ-ישראל“.

פּויריגע וואָך האָט געוויילט אין
אונזער שטאָדט דער שליח פון דער
„הסתדרות העברים הכללית אין א"י“,
ח' יהודה קאָפּלעוויטש, וועלכער איז
געקומען מיט'ן אויפּטראָג צו רעאָרגאַ-
ניזירען די אַרבייט פון דער ליגע
אין אונזער שטאָדט. צו דעם צוועק
איז געוואָרען גערופּען א פּערוואַלטונג
פון מיטגלידער און סימפּאטיקער פון
אַרץ-ארץ-ישראל.

די פּערוואַלטונג עפענט פּראָפּ. לאָוער,
וועלכער בעגריסט דעם חשוב'ן גאָסט
און רעדט ארום דערס די נויטווענ-
דיגקייט פון שאַפּען יעצט א ליגע אין
אונזער שטאָדט. פּראָפּ. לאָוער רופּט
די אנוועזענדע צו אַקטיווער אַרבייט
ביים רעאָרגאַניזירען די ליגע אין
טשענסטאָקאָו.
דאָס וואָרט בעקומען דער ח' קאפּע-
לאוויטש, וועלכער גיט אַב א גרעסע-
רען בעריכט וועגען דער טעטיגקייט
פון דער „הסתדרות“ און אויף אַלע

געביטען.
די לאַגע איז יעצט א קאטאסטראָ-
פאַלע און דעריבער מוזען מיר אָנ-
שטרענגען אַלע כחות אַום צו פּערגרע-
סערען די הכנסות לטובת דעם מא-
לעסטיגער אַרבייטער פּאַנד (פ. א. פ.
עס ווערט אויסגעוועהלט א צייטוויי-
ליגער קאָמיטעט אין די פּערוואַלטונג
פון: פּראָפּ. לאָוער, דר. שאפּער, דר.
האַרדוויטש, ל. פּלאַצקער, י. דאָנסי-
גער, הערשליקאוויטש און מ. נאָוואַק.
צום קאָמיטעט ווערען צוקאפּטירט
פאַרשטעהער פון די ציוניסטישע חלוצי-
שע יוגענד-אָרגאַניזאַציעס ווי: „השומר-
הצעיר“, „החלוץ“, „גורדוניה“ און
„פּרייהייט“.

דער קאָמיטעט איז צוגעטרעטע, צו
דער אַרבייט.

א וואָך פון „ניכטערקייט“.

די פּוילישע אַנטי-אַקאָהאַל ליגע
האָט איינגעפֿירט אין משך פון דער
לייפּענדער וואָך א ברייטע אַנטי-אַקא-
האַל-איגאָטישע ספּעציעלע צווישען דער
שו-לייגענד, אונזער דער לאָזונג „א
וואָך פון ניכטערקייט“.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז גע-
וואָרען ארויסגעגעבען פאַר אַלע לעה-
רער א ספּעציעלע ביכעל „וועגען דער
שולע און אַקאָהאַליום“.

מיר מיינען, אז מען וואָלט געדארפט
איינגאָרדנען צווישען דער שו-לייגענד
וואָכען און אפּשר חדשים פון ניכטער-
קייט, פּדי דייַליגענד ניכטער צו מאַכען
פון פּערגיטען און זיי בעפרייען פון אַנ-
טיסעמיטיזם. דאס וואָלט געווען לויט
אונזער מיינונג נישט ווייניגער וויכטיג
פאַר'ן גאַנצען לאַנד.

די שטאָדטישע אַרבייט ווערט אָנגעשטעלט.

אין דער שטאָדט און אין די פאַר-
שטעט ווערען געפיהרט א רייע
שטאדטישע אינוועסטיציע-אַרבייטען ביי
וועלכע דער מאָגיסטראַט בעשעפטיגט
350 אַרבייטער.

צוליב'ן ערשעפען פון די מיטלען
וועלכע די דאָזיגע אַרבייטער דעם 20
ד. ח. אינגאנצען איבערגעהן אויף
שטיצע אין דעם פּאַנד פון אַרבייטס-
לאָזע.

חאָס האָט אונז געגעבען דער 5-ער לאַנדעס-צוזאַמענפּאָהר פון ציוניס- טען-רעוויזיאָניסטען פּערבאַנד.

א. ד. ט. וועט מאָרגען שבת 3 א
זיגער נאָכמיטאָג האַלטען א פּאַרלאָ-
דער דעלעגאַט פון דער קאָנפּערענץ
סטוד. ה' אפרים בראַטמאַן.

דאָרפישע אַרבייטער בעטען שטיצע.

א גרעסערע צאָהל אַרבייטער פון די
שכנות-דייגע דערפער זענען געקומען
אין סטאָראָסטווא און אויסגעוועהלט
פון צווישען זיך א דעלעגאַציע, וועלכע
איז אוועק צום וויצע-סטאָראָסטא, מיט
דער ביטע זיי צו געבען שטיצע פון
דעם אַרבייטסלאָזען הילפּס-קאָמיטעט.
דער וויצע-סטאָראָסטא האט צוגע-
זאגט זייער ביטע נאכצוקומען און אין
דער הינזיכט עפּיס צו טהון.

ספּאָרט.

פון ספּאָרט-קלוב „וואַרטאָ“.

די פּערוואַלטונג פון „וואַרטאָ“ האָט
לעצטענס איינגעלאָדען פאַרשטעהער
פון די אַרטיגע געזעלשאַפֿטען, וואס
אינטערעסירען זיך מיט ספּאָרט, אויך
פאַרשטעהער פון דער פּרעסע, כדי זיי
צו בעקענען מיט איהר טעטיגקייט.

עס איז פאַרגעקומען אַ לעקציע פון
פּרויען-קאָמפּלעט אָנגעפיהרט דורך דעם
אינסטרוקטאָר פּרל. עפּראָם, דאס איז
א נאָרמאַלע לעקציע פון גימנאַסטיק
לויט די נייעסטע פּלאַנים, אָהן גימנאַס-
טישע מכשירים.

די לעקציע איז געפיהרט געווארען
מוסטערהאַפּט און האט אַרויסגערופּען
ביי די געסט בעוואונדערונג און ענט-
ציקונג, אויך די אַנטיילנעמען אין די
אייבונגען זענען צופרידען און ערוואַר-
טען מיט אומגעדולד יעדע לעקציע,
וועלכע זיי בעזוכען מיט גרויס פּערגע-
ניגען.

דער סיסטעם פון די לעקציעס האט
א גרויסע בעדייטונג נישט נאָר אַלס
קערפּערליכע ענטוויקלונג, נאָר אויך
פון דער ערציהערשער זייט און צו-
זאַמענלעבען, וואס מען האָט געקענט
בעמערקען אין גאַנג פון דער לעקציע.
ווי די לייטונג האט אונז אינפאָרמירט
עקזיסטירען ביים היינטיגען טאָג 3
דאָמען-קאָמפּלעטען און פון 1 פעברואַר
וועט זיין טעטיג א קינדער-קאָמפּלעט
און סעניאָרען - פּרויען; 2 מענער-קאָמפּ-
לעטען, וועלכע עס פיהרט אָן דער ה'
ג. עפּשטיין; באַקסער-סעקציע אינטער
דער אָנפיהרונג פון ספּעציאַליסט ה'
שאַר; נעץ און קאָרב-באַל און פינג-
פאַנג - סעקציע, וועלכע האָט די מייס-
טער-שפילער פון אונזער שטאָדט. די
פוטבאָל-סעקציע, וועלכע איז ווינטער
צייט פריי פיהרט ווינטער - גימנאַסטיק
דאס זעלבע אויך די לייכט-אַטלעטישע
סעקציע.

דער מיט שפּאַנגונג ערוואַרטעטער
באַקסער-מעטש צווישען יוד. טור-און-
ספּאָרט-פּעראַיין און פּעריהמטען לאַ-
דזער „בר-כבאָה“ האָט זיך פּערענדיגט
מיט'ן זיגע פון די היגע 4:6.

נאָך די 3 פאַרמעטשען האט דער
זעהר נוסער ליבערמאַן (בכ), נאָך א
לעבחהפּטען קאָמף רעמזירט מיט שיל-
ניצקין (יטספּ). דער נישט-דיספּאָנירטער
ווייסבערג (יטספּ) רעמזירט מיט שימ-
שעוויטש (בכ), זילבערבערג (יטספּ) האט
געצווינגען ברוטמאַנען (בכ), אונטער-
צוגעבען זיך נאָך דער ערשטער רונדע
געווינענדיג דורך א טעכנישען נאָקאָוט.
כליווער (יטספּ) האָט בעזיגעט ביאָלי-
סטאָק (בכ), צוליב דעם, וואס זיין
געגנער איז דיסקוואַליפּיצירט געוואָרען
אין דער 3-ער רונדע. שיי (יטספּ) האָט
פּערשפּיעלט צו דעם בעסערען וואָ-
ווינסקי (בכ). די קאָמפּען האָבען גע-
הערט צו די שענסטע און אינטערע-
סאַנטסטע פון סעזאָן און האָבען גע-
האַלטען דאס איבער 200 קעפּיגע פו-
בליקום אין גרויס שפּאַנגונג, וואס האָט
מיט ענטוויקאַטשע אויסרופּען צוגעגע-

בען מוט די באַקסער.

פּערג. זונטאג איז פאַרגעקומען אַ
נעץ-באַל מעטש צווישען די דאָמען-דרו-
זשינעס פון י. ט. ס. פ. (זשטנס) און
פּוילישען קלוב „בריאָדאָ“, יטספּ. האט
אָנגעהויבען דאס שפּיעלען אין אַ גלענ-
צענדער פאַרם, בעוואונדערענדיג דאס
פובליקום. ביים שטאַנד 5:13 פאַר יטספּ
האָט דער שיעדס-ריכטער אַרויסגעגע-
בען עטליכע נישט-ריכטיגע און טענ-
דענציעזע דעציזיעס, מיט וואס ער האט
די יודישע פּרויען בע'עוול'ט און דע-
פרימירט, צוליב וואס זיי האבען זיך
נישט געקענט מעהר בערוהיגען. צו-
לייב דעם כאַטשישען שפּילען האָבען
זיי פּערשפּילט 20:30. זיי האָבען אַ-
בער איבערצייגט דאָס פובליקום, אַז
זיי בעזיצען מעהר טעכניק, קונסט און
צוזאַמענשפּיעל ווי זייערע פּוילישע
געגנערס, מיט וועלכע זיי וועלען
רעוואַנזשירען.

דער נעץ-באַל מעטש פאַר מענער,
י. ק. פ. (לאָדו) - „בריאָדאָ“ 23:25.
מענער קאָרב-באַל, האָבען אויך גע-
זיגעט די זעהר גוטע שפּיעלער פון
י. ק. פ. „איבער „בריאָדאָ“ אין
פּערהעלטניש 50:22.

פּערגאַנגענעס מאַנטאג האבען מיר
א דאָנק דער איינציאָטיוו פון די ספּ-
קלובען „וואַרטאָ“ און „אספּלח“ געהאַט
די מעגליכקייט צו ענטזיקען זיך מיט'ן
שפּילען פון די פּוילישע פינג-פאַנג מיי-
סטער „חשמונאי“ פון לעמבערג מיט'ן
מייסטער ערליך בראַש.

„חשמונאי“ האָט ביידע היגע קלובען
הויך בעזיגעט אויף פונקטען, צו 5:0.
שטארק פּעראַינעוועלט האָט די
קאָנקורענץ פאַרטיילט ערליך (פּוילישער מיי-
סטער) און קיהל (מייסטער פון יודישע
קלובען) 12:21.

די גימנאַסטישע קינדער גרופּען,
וועלכע עגזיסטירען ביים יודישען טור-
און ספּאָרט-פּעראַיין, ווערען אָנגע-
פיהרט דורך פאָכמענישע לייטער און
זענען אונטער שטענדיגער מעדיציני-
שער אויפזיכט.

עס עגזיסטירען צוויי גרופּען: פון
6-10 יאָר, מיטוואָך פון 6-7 אָווענד
און שבת פון 3-4 נאָכמיטאָג, און פון
10-14 יאָהר מאָנטאָג און דאָנערשטאָג
פון 7 - 8 אָווענד פאַר יונגלעך און
מיידלעך.

די וועלכע זענען פּעראַינטערעסירט
אין קינדער-גימנאַסטיק, ווערען געפּע-
טען די לעקציעס צו בעזוכען. איח
זיך צו איבערצייגען אין ז ווערט
פון קינדער-גימנאַסטיק. עס עגזיסטירט
אויך א ספּעציעלע גרופּע פאַר הייל-
גימנאַסטיק.

אין אַלע גרופּען ווערען ווייטער
אָנגענומען איינשרייבונגען.

נדבות אין רעדאקציע.

פאַר „תומכי עניים - אָהן נאָמען
20 זל.
פאַר בית יתומים - אָהן נאָמען 3.72

„Grand-Kino“
קאָשטשוישקי גאָס.

לעצטער סעאַנס 9.40 אָו.

Teatr „ODEON“
אלעע 27.

לעצטער סעאַנס 10 אָווענד.

אויס'ן 1 סעאַנס קרעסלע 1 זל.

ערשטער מוסטערהאַפּטער
קלאַנג-קינאָ
Nowości
אלעע 12
לעצטער סעאַנס 9-30 אָווענד.
היינט אין ווייטערע טעג.

Redaktor: izrael Płockier

פון היינט פרייטאג, ד. 5 לויט גרויסער פראנצויזישער פילם!
KOBIE TO NIE GRZESZ
אילוסטרירט די טראגישע געשעהענישען פון מיס-איראָפּא.
לואיזא ברוקס און זישאן ברארען.
הויפט-ראלען: אויסער'ן פראגראם: מיקי אלס זעלנער.
אין קינפאטען פראגראם: SZARY DOM

אין נייעם וועלט-שלאגער
Bunt Młodości
דראמ'אין 12 אקטען, אין די הויפט-ראלען: אַננא הארדינג, קאָנראד נאגעל און קלייז בראָק
איבער'ן פראגראם: פילם-קלאנג-וואָך און פאט-כראָניק.
א נייער טריומף פון קלאנג-פילם!

OBLAWA w PARYŻU
דער אממיינסטען ריהרענדער פילם פון דער לעצטער צייט
אין די הויפט-ראלען: דאס אויסגעצייכענטע ליינעהאַבער-פאַר
איבער'ן פראגראם: פילם-קלאנג-וואָך. בילעטן פון 50 גר. אָן.

Wydawcy: B. Socian i I. Płockier

Druk: B. Socian, Aleja 6